

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-szorosos példát sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyilatkozat példát sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, február 17.

Mai számunk főbb közleményei:

- Szélcsend.
- A románság tiltakozása.
- Sulyos vádak egy műkereskedő ellen.
- Az ötvenéves kaszinó.
- Vitakozás a bank-zsúri döntéséről.
- Bíró Lajos előadása.
- A magyar delegáció ülése.
- Állami tisztviselők passzív rezisztenciája.
- Meghalt a király szakácsa.

A régi házak.

Arad február 16.

Szeretjük a palotákat, az új házakat, a melyek a város külső szépségét, eleganciáját teszik lökéletessé. A régi házakhoz különben sincs okunk vonzódni. Nem köt azokhoz a művészet értéke, mint Velence köveihez, se pedig a régiesség kedves zománca, mert az ónémet városok apró cserepes házaihoz Arad régi házai egyszerű, többnyire stilustalan épületek, szürke hirdetői annak a kornak, amikor a ház becsületesen azt hitte: nincs egyéb célja, minthogy lakjanak benne. Az új ház azonban abban a büszke öntudatban él, hogy nemcsak lakóhely, de városszépítő, utcacsinosító kellék. Ezért örülünk ma az új házaknak, még akkor is, amikor a telekkönyv szerint semmi közünk és jogunk nincs az új házakhoz.

S ezért örülni kell a statisztikának, a mely megállapította, hogy a múlt évben Aradon az új házak milyen

nagy sokasága épült: hét két emeletes, öt egy emeletes és 168 földszintes új ház. Az építő hajlandóságnak ez a föllendülése még akkor is örvendetes lenne, ha az idén nem lenne még nagyobb arányú fejlődés a nyomában. Az előjelek szerint pedig ez az év fölül fogja mulni az új házak rekordja dolgában a régit. Új, alig megkezdett utcák egészen ki fognak alakulni, öt-hat háztelek-parcellázás szinte be van fejezve, s a téglagyárak, téglalegetők egész évi készítése már most, előre le van foglalva.

Ujjongani kellene ezen, hiszen ez a sok építkezés sok munkát, sok keresetet, a városnak bővülését, gyarapodását és — egy csalóka reményt is hoz. Azt a csalóka reményt, hogy a házak és lakások szaporodása révén olcsóbbak lesznek a lakások. Ez pedig soha nem vált be. Mennél több lett a lakás — tudja az ég, hogy milyen természeti, vagy egyéb törvény szerint történik ez — annál drágábbak a lakások. De e csalódás mellett is örülni lehetne a nagy házföllendülésnek, az építő-állványokon folyó szapora munkának, — ha egy másik gondolat nem járna a nyomában: mi lesz a régi házakkal?

A régi ház e szaporodás nélkül is szenved az új házak miatt. A kinek csak kis igénye van, s módja rá, hogy ezt az igényét kielégíthesse, új házban „modern lakást” keres. Ha kell, szívesen megfizeti dupla bérrel a kényelemnek és az izlésnek azt a sok apróbb és nagyobb eszközeit, a melyet

a lakásművészet kiesztelt és érvényesít. A régi ház azonban mindezt nem tudja nyújtani, s ha pótol is valamit azokból, a mik hiányoznak, azok nem illeszkednek be úgy a kereteibe, mint az új házaknál. Az öreg ház tehát, a mely nem adómentes, a melyet tatarozni, csinosítani, bővíteni kell, kevesebb bért kap a lakásaiért, s ha nagyon erős lett az új házak versenye, az építkezések tultengése, talán lakók nélkül is marad.

Ma még, kétségtelenül, nem nagy a veszedelem. Az üres lakások statisztikája elijesztő adatot nem nyújt s a háziurak feje fölé nem hárit gondot. De egy kis jövőbe látással megérezni, hogy az építkezésnek, az új házak rohamos szaporodása föltétlenül a régi házak közeledő veszedelmét jelenti. S mi lesz a régi házakkal? Annyira nem vagyunk, mint a fővárosban, ahol a régi házak csak arra valók, hogy helyükbe új paloták épüljenek. Nálunk még mindig van annyi telek, — de mennyi — hogy az öreg házak helyeire nincs szükség.

Az új házak mintha az ünneplő ruhát, az ünnepnapot jelentenék, a régi házak pedig a hétköznapot. Örülünk az ünnepnapnak, de a hétköznapok nélkül nem tudnánk ünneplőt szerezni, az ünnepnapon szórakozni. Akármennyi örömmel fogadják a földből szaporán kibuvó új házakat, — egy kis okosság már most parancsolja, hogy gondoljunk a becsületes, teherviselő, városfentartó öreg házakra s támasszuk meg jó előre a veszedelem

A görög katona.

Irtá: Bíró Lajos.*

Klonáron, hivlak! Klonáron, aranyos szandálod, könnyű lábaid nyomát régen besöpörte az ezredévek homokja.

De hívásomra, Klonáron, épen úgy megjelenesz, mint azon a ragyogó nyári napon Pompéji kapujánál. Tömött hajad fekete, mint a ciprusok árnyéka és mély szemed olyan tündöklő, mint maga a nap a görög szigetek felett. — Azon a ragyogó nyári napon Pompéji kapujában így szólt hozzánk a vezető:

— Ezen a helyen az első ásatások idején a láva és a hamu mély rétege alatt csodálatos épségben egy katona holttestét találták. Ez a katona a köteleltségeljesítés ragyogó példaképe. Mikor mindenki menekült a tüzzel elárasztott városból, ő kitartott őrhelyén. Az ifjabb Plinius beszéli, hogy a menekülők odakiáltottak neki, meneküljön ő is, mert elpusztul. Ő azonban nekidőlt a kapunak és ott maradt azon a helyen, ahová a parancsszó állította. Ott maradt és meghalt.

...A németek és az angolok komolyan böltingattak. Igen, igen, az ifjabb Plinius is írja. En nem tudom, írja-e az ifjabb Plinius, nem

* A Kőlcsey Egy.ület mai zsúrián felolvasta Szendrey Mihály.

bólinthattam, hogy igazat mond a fecsegő, hazug vezető. Szemem előtt azonban megrezzent a fénytel telt nyári levegő, megrezzent, csillógot, vakított és formát öltött. Ott állottál előttem, Klonáron. Arannyal himzett, redős fehér ruhád lágyan omlott le karcsu termetedről és csodálatos ajkad körül titkos, könnyű mosoly bujkált, amint ránéztél a németekre és az angolokra.

Csodáltalak, Klonáron, szemedbe néztem és világos volt előttem, hogy a vezető, a németek, az ifjabb Plinius mind-mind együgyűek és bambák. Nem úgy halt meg az a katona, ugy-e Klonáron? — Mi tudjuk, hogyan.

A pompeji kikötőhöz vezető hosszú kőút néptelen volt. Az alkonyodó nap pirosra festette a tengert és a kikötő zaja lassanként egészen elhallgatott. A tengerparton egy szál katona bámult bele a langyos nap piros sugárözönébe és vágyódva pillantott végig a tengeren. Rövid kardja, tarajos sisakja azt mutatták, hogy az afrikai légióból való. De szabályos metszésű arca, világos színe rómaiakra vagy görögökre vallott, egy ideig vágyódva bámult a tengerre, azután megfordult és a város felé tartott.

Messze tőle, a kőút másik végén egy női alak tűnt fel. A katona lassan haladt előre és figyelemmel nézte a sietve közeledő asszonyt.

Hová siet vajjon ilyenkor? A nap egészen belemerült már a tengerbe és lassanként sötét lett.

A közeledő nő fehér alakja a babérliget mellett látszott. A katona ekkor egy ijedt sikoltást hallott és a nő eltűnt szemei elől. Az első sikoltást egy második követte és a katona rohanva szaladt előre. Ott volt a ligetnél, ahol utoljára látta az asszony fehér alakját. Kutatva nézett körül.

A liget szélső fái alatt egy hajlott alak egyenesedett ki. A katona közelebb lépett. A csillagos este világosságában egy férfit látott, piszkos és gyanus alakot, amilyenek a kikötő körül szoktak csavarogni és fosztogatni. Egy ugrással ott termett. A földön feküdt az asszony mozdulatlanul; a jobb karjáról már lecsavarta a fosztogató a széles aranykigyót, amelyet diszül hordott.

Most ott volt a katona. A fosztogató lehajtott fejjel ugrott neki. A katona ököllel ütött rá a kézre, amely törrel sujtott feléje, de érezte, hogy a mellén megvérezte a bandita. A kardjához kapott. A széles, rövid kard megsuhant a levegőben. A bandita újra dőfött, de mielőtt tőre testet ért volna, a nehéz kard súlyosan zuhant le fejére. Az éles érc csattanva szelte ketté a fejet. Az ember megingott és odadőlt a katona lábához. Kettérepedt fejből ömlött a vér.

ellen, amelyet az új házak természetellenes és talán igazi szükség nélkül való szaporodása, versenye boríthat feljük.

Szélcsend.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, február 16

Nincs szenzáció, nincs érdeklődés a képviselőházban. A haldokló általános vitát úgy iparkodott az ellenzék még feltűnőbb időfecsérléssé változtatni, hogy már ma a részletes vita módozatainak kérdésessé tételével nyilatkozatot óhajtott provokálni az elnökség részéről. Berzeviczy Albert korrekt válasszal tette lehetetlenné az idő előtti csatározást. Barabás Béla ma jelent meg megválasztása után először a Házban. Párthivei megéjlenezték.

A mai ülésről a következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

Návay Lajos alelnök fél tizenegy óra előtt megnyitja az ülést.

Hitelesítik a múlt ülést jegyzőkönyvét.

Elnök bemutatja Barabás Béla megbízó levelét. (Eljenzés balról.)

Kiadják az állandó igazoló bizottságnak.

Következnek a bankjavaslathoz beadott határozati javaslatok

(záróbeszéd.)

Abrahám Dezső kifogásolja, hogy a kormány az ellenzéki képviselőknek határozati javaslatait politikai szempontból nem fogadja el, még ha azoknak tartalma meg is felel az ő felfogásának. (Ugy van!) Foglalkozik a koalíció kiegyezési tárgyalásai kapcsán a bankkérdés bonyodalmaival. Wekerle akkoriban kijelentette, hogy semmiféle titkos egyezmény nincs, most pedig kiderül, hogy volt. *Ha pártja a függetlenségi és 48-as párt, tudta volna ezt, nem szavazta volna meg a kiegyezést és a kvótaemelést.* Beszél a készfizetések fölveteléről és polemizál báró Beck Gyulával, aki kétféleképpen beszél. Mást mond itt mint képviselő és mást mond a külföldi pénzemberek előtt mint bankdirektor.

Felkiáltások balról: Nem tanácskozásképes a Ház!

Abrahám Dezső: Behatóan fejtegeti a tiszta aranyvaluta teljes és végleges rendezésének óriási szükségét, amelyre határozati javaslata vonatkozik. Kijelenti, hogyha a kormány ezt teljesíti, akkor többet hozott, mint amit ígért. A mostani állapotok igazolják Tisza István gróf szavait, aki szerint az volt a baj, hogy a koalíciónál a jobbik nem tudta, mit oseleke-

dett a balkéz. Kiegészíti ezt azzal, hogy nálunk két balkéz szerepelt a politikában. Senki sem szeretheti az olyan hitelezőt, aki a szájából is kiveszi az utolsó falatot. Már pedig Ausztria úgy bánik velünk, hogy egész gazdasági és politikai életünket befolyásolja. (Helyeslés balról.) Az osztrák képviselők, akármilyen bornirtaknak tartjuk is mi őket, nagyon jól tudják, hogy mit tesznek. (Ugy van! Ugy van! balról.) Konstatálja, hogy határozati javaslatát fedik Lukács László által benyújtott javaslatok intenciói s sajnálja, hogy ezt a kormány nem fogadja el.

Beszéde végefelé érkezett a terembe Barabás Béla, Szilágyosmlyó újonnan megválasztott követe. A Kossuth-párt helyei felé tart, a hol Jaczkó Pál és Gedeon Aladár képviselték a pártot. Barabás a második sorban ült le, Kossuth helye mögött, azután gyors lendülettel Kossuth helyét foglalta el és onnan hallgatta Sümegi Vilmos beszédét.

Sümegi Vilmos: Sajnálatosnak tartja, hogy ily fontos tárgyalásoknál a kormánynak egyetlen tagja sincs jelen. Ha bajok vannak a kormányban, akkor először a parlamentet kell arról tudósítani. Ezelőtt harminc évvel már megígérték, hogy a valutarendezés után azonnal megalapítják az önálló bankot. A koalíció fölirata is a gazdasági önállóság lapján állt s ezt akkor a trónbeszéd is hangoztatta. Aztán jött a királyi vétó s jöttek önk s eltemeték az önálló bankot. De megígérték, a készfizetések fölvetelét. Megint a trónbeszéd ígerte ezt, de jött a bécsi keresztényszocialisták vétója és még ezt is letörte. (Ugy van!) A legbecsületesebb volna, ha kimennénk a nép közé és nyíltan megmondanánk, hogy nekünk csak papíron van alkotmányunk, mert a nép minden kívánságát letörlik, ha az nem tetszik a bécsi udvarnak. (Zajos helyeslés.) Minek van akkor ez a diszes palota, minek költjük a sok pénzt az országgyűlés fentartására, ha itt nem tudjuk a nemzet akaratát érvényesíteni. (Ugy van!) Utal a külkereskedelmi statisztikára, amelyből kitűnik, hogy milyen óriási összeget fizetünk évente az osztrák ipareikéért. Nem döbbennek meg ezen önk?

Tallián Béla: De igen!

Sümegi Vilmos: Hát akkor miért nem szavazzák meg az önálló bankot, amely az alapja az önálló gazdasági berendezkedésnek? (Tetszés.) A készfizetések fölvetelét a királyi program is megígérte.

Tallián Béla: Királyi program nincs! (Zaj.)

Batthyány Pál gróf: Hogy mondhat ilyent, hiszen benne volt a trónbeszédben! (Ugy van!)

Tallián Béla: Azt a kormány csinálja! (Zaj.)

Sümegi Vilmos: En ilyent nem mernék mondani, mert biztosan elnöki rendreutasítást kapnék érte. (Helyeslés.) A trónbeszédet nagyfontosságú közjogi aktusnak tartotta eddig s

most a tuloldalról ennek jelentőségét elvitatják. Részletesen foglalkozik a készfizetések dolgában elhangzott munkapárti felszólalásokkal.

Elnök tíz percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után Egri Béla szólal fel a zárszó jogán. Nagyon rövid beszédet mond, tiltakozik a közös bank ellen és követeli az önálló bank 1915 re való felállítását.

Eitner Zsigmond és Bakó József következtek volna, de miután elállottak a zárszó jogától. Hegyi Árpád rövid felszólalása következett. Hegyi kifogásolta, hogy az előadó nem adott érdemleges választ a felszólalásokra. A javaslatot nem fogadja el.

(Előcsatározás.)

Holló Lajos házszabályok címén szólalt fel. Miután az általános vita végéhez közeledik a részletes tárgyalás módjára nézve nyilatkozatot kér az elnöktől. Mivel a javaslatban számszerint vannak idézve a bank alapszabályai ezeknek egész szövegét ki kellene nyomtatni és tárgyalás előtt szét kellene osztani. Véleménye szerint a bankstatutumoknak nemesak azt a nyolc pontját kellene tárgyalni, amelyet módosítani akarnak, hanem valamennyit.

Berzeviczy Albert nyomban válaszolt. A határozati javaslatok között van az Eitner Zsigmondé, amely a bankszabályok előterjesztését sürgeti, így e a Háznak alkalmá van erről határozni. Az elnök ennek nem prejudikálhat. Ami a részletes tárgyalást illeti, mint elnök nem tudhatja, hogy a napirenden levő javaslat elfogadják-e vagy sem. Amíg a Ház nem határozott erről nem nyilatkozhat. Igéri azonban, hogy legszigorubbán a házszabályok szerint fog eljárni.

Holló Lajos szerint a statutumokat az elnökség célszerűségi szempontból.

Polónyi Géza szólalt fel ezután a házszabályok címén és azt fejtegeti, hogy a képviselők jelenleg nem tudják, mihez jelentkezzenek hozzászólásra.

Berzeviczy ismételt felszólalásában fentartotta álláspontját és miután már háromra járt az idő az ülést bezárta.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az I-ső aradi jótékonycélu Nagy Bercsényi Miklós asztaltársaság 1911. évi február hó 19-én délután fél 3 órakor Abend György-féle vendéglőben (Tökölly Imre-utca 12. szám alatt) tartja az évi közgyűlést, amelyre a tagokat pontos megjelenésre tisztelettel meghívja az elnökség.

A katona megvetéssel és göggel pillantott végig rajta és odalépett a nőhöz. Megnézte, nem halt-e meg. Amint hozzáért, a nő felnyitotta a szemét. Komoly, sötét pillantással tekintett a katonára és öröm gyulladt ki a szemében, mikor a rabló véres holttestét látta. Felkönyökölt.

— Nem sebesített meg? — kérdezte a katona.

— Nem — válaszolt a nő. — A torkomat ragadta meg és én elájultam.

A katona komolyan intett:

— Megérdemelted. Hogyan lehettél olyan könnyelmű, hogy alkonyatkor a kapukon kívül jársz. A kikötő felé! Arany karkigykával.

A nő nem válaszolt. Nyugodt pillantással nézte a férfit. A katona az asszony ruháját vizsgálta és gyanakodva mondta:

— Asszonynak látszol, előkelőnek. Mit kerestél ilyenkor a kapukon kívül?

Az asszony zavartan rendezgette arannyal himzett ruhája redőit. Egyszerre felkapta a fejét és szemébe nézett a férfinak.

— Görög vagy ugy-e? — mondta neki. — Hiába van rajtad a légiók ruhája. A kiejtéseden érzem, hogy görög vagy.

— Az vagyok, — válaszolt a katona.

— En is görög vagyok, ujjongott az asszony. En is. Klonáron volt otthon a nevem. Tizenkét éves koromban elhoztak Rómába. Akkor szegény voltam, de hat év múlva, mikor sáfránnal festtettem meg a hajamat, Rómában

mind vörösre festették hajukat az asszonyok.

— Asszony vagy? — kérdezte a katona.

— Az vagyok, — válaszolt a nő, — de nem szabad faggatnod. Most már visszamegyek a városba. A kapuig elkisérhetsz. A aranykigyómat emlékül hagyom neked.

A katona engedelmessékedett. A kapunál elváltak.

— Nem szabad együtt bemennünk, — mondta az asszony, és a katona künn maradt.

Gondolkozva várt és egyszerre csak új erővel ébredt fel benne a vágy a görög szigetek után. Sőhajtvá tekintett a távoli tenger felé, a melyen hazájába indulnak a hajók és szomorúan ment a városba.

Az asszonyról ezt mondta magában:

— Találkozóra ment valahova. — És nem akart többé rá gondolni.

De aznap Klonáronnal álmodott. Látta őt sáfrán színű hajjal; egy aranykigyót nyújtott ekkor feléje és mosolygott. Azután látta fekete hajával. Komolyan pillantott a szemébe és a szeme olyan ragyogó volt, mint a nap a görög szigetek felett és oly mély, mint a tenger a görög szigetek körül.

Másnap nyugtalanul kelt fel és az utcákat járta, hátha találkozhatnék vele. Kérdezősködni róla rutnak tartotta. Ez olyan volt, mintha bimbózó szerelméhez durva ujjal nyúlt volna valaki.

Járta hát a tereket és utcákat, nézte a gyaloghintókat és bepillantott a kertekbe, hátha

láthatná valahol. A várost nem ismerte, mivel nem régen került ide Afrikából, hát tervtelenül kószán járt-kelt az utcákon és a Forum triangulare házaiba is bepillantott, ahol pedig templomok és hivatalok voltak csak.

Szerelme nagyra nőtt már. Kimondhatatlannul epedt az asszony látása után és egész napját azzal töltötte el, hogy édes nevét mondta magában: Klonáron, Klonáron.

Egy napon végre meglátta. Gyaloghintóból szállott ki egy diszes ház előtt. A hintóvivők elvonultak és a görög katona szorongó szívvel járt fel-alá a palota előtt. A falak márvánnyal voltak borítva, festésük fekete, vörös és viola volt, elől görög módra oszlopok álltak, az ajtón pedig be lehetett látni a diszes térs atriumba. Itt nagy ur lakik.

A katona mégsem birt ellentállni. Felment a márványlépcsőkhöz. Az atriumban senki sem volt. Tovább ment. Három szobán haladt át, félrehajtott egy függőnyt és szemben találta magát az asszonnyal.

— Klonáron, szólott hozzá reszketve, a halhatatlan istenek adjanak neked örök ifjúságot. Az asszony elpirult.

— Látott valaki bejönni? — kérdezte a katonától.

— Azt hiszem, senki.

— Tudod, hogy hol vagy? — kérdezte az asszony. — A Numa Pompilius házában.

A katona elsápadt. Numa Pompilius a császár rokona, ezt ő is tudta.

A románság tiltakozása.

— Népgyűlés Aradon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 16.

Ma délelőtt 11 órakor tartotta a román nemzetiségi párt hetekkel ezelőtt egybehívott népgyűlését a Casa Nationalaban. A gyűlésre az arad-, csanád- és békésmegyei román polgárok voltak hivatalosak s mintegy ezeröttszázan jelentek meg: négy-öt ember egy-egy községből. A helybeli román vezérférfiakon kívül megjelent a népgyűlésen Lucaciu László és Vlád Aurél dr. volt orsz. képviselők.

(A szónokok.)

Pop C. István a gyűlés elnöke 11 órakor nyitotta meg az ülést. A napirend első pontjához Vlád Aurél szászvárosi ügyvéd szólalt fel. Megemlítette a román nemzetiségi pártnak az elmúlt választásoknál az egész vonalon szenvedett vereségét. A vereséget a kormány okozta, mert az volt a meggyőződése, hogy letört párttal könnyebb lesz békét kötnie, mint győzedelmessel. Ismerteti ezután Tisza István gróf békeakcióját és vázolja azokat a nagy eszmei ellentéteket amelyek a románság és magyarság között fennállanak, amelyek a békülési kísérleteket megghiúsították. Hogy mennyire helytelen utakon kísérelték meg a román néphez való közeledést, mutatja különösen az a körülmény, hogy a békülési kísérleteket nem a román nép egyetlen hivatalos szerve, a nemzeti komité utján, hanem magánemberek utján kísérelték meg. A román nép azonban addig fog harcolni, míg meggyőzi a kormányt, hogy a románság nem államfelbontó elem, minden kívánsága jogos, amelyek beteljesülése csak az ország előnyére szolgálhat.

(A román nyelv jogai.)

A program második pontja a román nyelv joga. Ennél a tárgynál ketten beszéltek. Lucaciu László beszéde elején visszpillantást tett a román nyelv történetére. Említi azokat a időket, amikor a román nyelvet még az egyházi szertartásokban is más nyelvek szorították ki. A román nyelv érvényesülésének kezdete az az idő, amikor a román egyház egy része Rómához közeledett 1700 táján.

Már attól az időtől kezdve voltak törvényeink, amelyek elismerték a román nyelv jo-

gát, amit a kiegyezési törvény 44. tc.-e is elismer. Hosszabban beszél a nemzetiségi törvényekről, amelyeket azonban sohase alkalmaztak. Valahányszor új törvény rendelkezett a román nyelvről, ezek egyike se hivatkozott a már létező törvényekre és mindig önkényesen hajtottak végre. Nagy emfazissal beszélt a szónok a népjogokról. Csitítja Széchenyi híres mondását, hogy nyelvben él a nemzet. Mind a magyarok, ugyanolyan jogon a románok is lelkesülnek ezért az eszméért. Követeli, hogy az igazság szolgáltatás, a közigazgatás terén, továbbá az iskolákban — az államiakban is, kezdve az elemi oktatástól az egyetemig — adassék meg a nemzetiségi vidékeken a román nyelv használati joga.

— Sőt a képviselőházban se mondunk le a román nyelv jogairól. (Lelkes éljenzés és taps.) És ha eddig nem kíséreltük meg a román nyelv használatával élni, ezt azért tettük, mert meg akartuk magunkat értetni és sokkal jobban össze voltunk forrva a mi igazságainkkal, semhogy formális dolgokkal ennek kifejtése elé akadályokat gördíthettünk volna. Követeljük, hogy a román iskolákat és egyházakat a kincstár segélyezze és az állam saját költségén emeljen mindenrendű iskolákat.

Goldis László rövid beszédében ugyancsak a román nyelv jogát hangsúlyozta és népies formában adta elő, hogyan kell viselkednie minden román embernek minden alkalommal, hogy nyelvének jogai feledésbe ne menjenek.

(A választójog.)

A napirend harmadik pontjánál, amely az általános választójogra vonatkozott, Bontescu Viktor dr. hátszegi ügyvéd mondott beszédet. Hosszasan fejtegette az általános választójog szükségességét az olyan többnyelvű államban, mint amilyen Magyarország is. Feleslegesnek tartja a reform szükségességének bővebb kifejtését mivel számtalan tapasztalatból tudja, hogy az ország köznepe úgy Erdélyben, mint Magyarországon teljesen meg van győződve ennek a reformnak szükségességéről. Tisza békeakciójában veszedelmet lát. Közeledésének főcélja az volt, hogy megnyervén a román intelligenciát, elterelje ettől a követeléstől, mert úgy a jelenlegi, mint a múlt kormánynak az a célja, hogy

a jelenlegi osztály és fajuralmat fentartsa. Ha sikerülne a kormánynak és Tisza Istvánnak ebben a kérdésben a románságot korrumpálni, úgy könnyű volna kimutatni a király előtt, hogy ime Magyarországon már nincs egy tábor sem, amely az általános választójogot követeli, ez tehát teljesen felesleges. Felsorolja a reformnak különböző tervezeteit és azt bizonyítja, hogy milyen igazságtalanság volna, ha egy ilyen liberális reform az írás-olvasás tudásához van kötve. Olyan országban, ahol olyan nagy az analfabéták száma, mint nálunk, ezzel az államfentartó elem egy óriási részét szorítanak ki ennek az elemi jognak a keretéből. Mert nemcsak papirostra lehet írni, hanem írás az is, amit a földmivelő ekéjével ró a szántóföldekre és amit vérével ír a katona a történelem lapjaira.

(A határozat.)

A program negyedik pontja a következő határozati javaslat volt:

Az Arad-, Csanád- és Békés vármegyei román nép és választók megállapítják, hogy az a kormányzati rendszer, amely 1867-ben életbe lépett és fenáll a mai napig is, az elnyomatás politikája, amely osztályi és faji kizárólagosságon alapulva, béklyókba veri ennek az országnak igazi erőit és különösen lehetetlenné teszi a román nép politikai érvényesülését, gazdasági és kulturális fejlődését. Fájdalommal állapítja meg azt is, hogy az ország kormányzói semmibe veszik nemcsak a román nép elvitáztatlan jogait, hanem nyelvének és szokásainak legeredményesebb jogait se veszik figyelembe.

Teljes erejével protestál a románság a jelenlegi állapotok ellen. Követeli nemzetiségi jogainak tiszteletben tartását, követeli egyházi institúcióinak respektálását, követeli a román földmivelő nép gazdasági érdekeinek megvédését és hogy a román népnek hozzászólási jog adassék az ország igazgatásába, azoknak a vér és vagyonáldozatoknak arányában, amelyeket ez ország fentartásáért és a monarchia dicsőségeért hoz.

Követeli a népgyűlés az általános titkos és minden korlától ment választójog haladéktalan törvénybe igtatását, valamint a választókerületeknek a nemzetiségi vidékekre való tekintettel igazságos beosztását. Protestál azon tendencia ellen, hogy ez a kérdés a napirendről

— A felesége vagy? — kérdezte az asszonytól.

— Igen.

— Akkor hát — mondta a katona — legfeljebb meg fogok halni. Nem nagy ár ez, Klonáron, azért, hogy láthatalak.

Az asszony gondolkozva tekintett a katona nemes vonású arcába.

— Tulajdonképpen vártalak, — mondotta mélázva neki. Most sietve el kell menned, de találkozásai akarok veled.

A katona szemében föllángolt az öröm.

— Hol, Klonáron? Mikor?

— Az uram — mondta az asszony — minden hét első napján a szőlőkertünkben lakomát ad barátainak. Holnapután alkonyatkor hát szabad leszek. Várj rám a nolai kapunál és kövess, ha kimentem a kapun. Ne esalatozz hozzám, de jöjj be abba a házba, ahová bemegyek. Most távozz.

A katona elment. Szívében tombolt az öröm és a mámor. Klonáron, Klonáron! Mint a muzsika, mint hárfá pengése, mint a citera zenéje, úgy hangzott a szívében ez az édes név. Klonáron, Klonáron! A halhatatlan istenek, akikben én hiszek — mondta — árásszák rá minden áldásukat.

Mámoreosan járt a görög katona és a görög szigeteket se kívánta már. Avagy a görög szigeteken minden fénye nem halvány-e Klonáron mosolya mellett, minden édességük felé-e Klonáron egyetlen csókjával.

Két napot kellett várnia. Az első napon megmozdult a föld. A katona mosolygott a földrengésen. Van-e, ami őt megijeszíthetné, mikor Klonáron látja egy nap múlva? A második napon újra dübörgött a föld és a városból sokan menekültek. A görög katona Klonáronra gondolt és az asszony úgy állott előtte, mint maga a fényes Aphrodite.

Végre jött a találkozás napja. Délben ott volt már a nolai kapunál a görög katona. Vele átellenben a Vezuv ormain füstfelhő gomolygott és a füstöt láng festette meg. A föld újra dübörgött és villámok cikáztak a hegy orma felett. A görög katona mosolygott ezen. Hiszen ő Klonáron várja.

Sokáig lesz még alkonyat. Türelmetlenül járkált. De az alkonyat egyszerre itt volt. A hegy megmozdult, a föld megingott, a sziklák megrepedeztek. A hegyből zugva, áradva, dübörögve tört kifelé a tűz. A csillogó Pompejire sötétség borult. Füst és hamu szállt le a földre, égető, forró, perzselő hamu. A föld nyögve hajlongott, újra megdördült a hegy és ormából újra tűzszlop löködött az ég felé.

A városból mindenki menekült. A kapukon rémült embercsoportok törtettek a kikötő felé és a hajók egymásután indultak a tengerre. A síró, kétségbeesett, ordító áradat egyre dől ki a kapun. A katona nézte. Fejükre lassan szállt le a forró, fojtó hamu. Valaki oda kiáltott neki:

— Miért nem futsz? Siess menekülni.

A katona rázta a fejét. Ezek nem tudhatják, hogy ő Klonáron várja alkonyatkor. Előtte még mindig rohantak el az emberek. Azután megszűnt a rohanás. Ő nekivetette hátát a falnak és Klonáronra gondolt. Látta a haját, szemét, a természetét. A forró hamu mind gyilkosabb tömegekben hullott alá, a hegy újra megdördült, vakítva, zugva, sziszegve ontotta a lángoló lávát, a hamu lassan eltemette a katonát, a láva süvöltve áradt felé és nem sokára hatméteres takaró alatt pihent a görög katona.

Klonáron ekkor már biztonságban volt. Az első napon menekült már és mikor Pompejiet eltemette a láva, vidám társaságban, számos borral nedvesítette meg csodálatos ajkait és nem is gondolt rá, hogy várja valaki a nolai kapuban.

Úgy-e, így történt, Klonároni? A görög katona ott vár rád kétezer évig a nolai kapuban. A halhatatlan istenek adjanak neked örök ifjúságot és örök szépséget, Klonáron, neked és testvéreidnek. Testvéreid, Klonáron, ma is elfelejtik, hogy várja őket valaki a nolai kapuban és ciprusi borral nedvesítik meg az ajkukat, míg a nolai kapuban hull a láva és a forró hamu.

levétessek, mert ez a kérdés szorosán hozzá van forrva az ország demokratikus fejlődésére.

Ami az ugynevezett béke kezdeményezéseket illeti, amelyek az utóbbi időben keletkeztek, a gyűlés meglepéssel vesz tudomást arról, hogy vannak magyar államférfiak, akik elismerik a nemzetiségi kérdés elsőbbségét minden egyéb országos érdekű kérdés felett és hogy ennek a kérdésnek szerencsés megoldásától függ Magyarország jövője. Sajnálja azonban, hogy eddig még egyetlen kormányzati ténykedés se mutatta, hogy eljutottunk volna már az ország fejlődésében ahhoz a politikai fordulóponthoz, amelytől kezdve az ország kormányzói tényekkel igazolják, hogy át vannak hatva attól az igazságtól, miszerint a magyarországi nemzetiségi kérdés természetes és szerencsés megoldása — becsületes és mindenkit kielégítő megoldása — nem a faji kizárólagosság szellemétől áthatott szerencsétlen szupremácia erőszakolása alapján, hanem csakis az őszinte béke és a kölcsönös tisztelet és bizalom a valódi nemzeti szabadság alapján lehetséges.

Végül rakaskodását fejezi ki a népgyűlés a román nemzetiségi párt programjához és e program megvalósításáért vívott küzdelemben teljes reménységét a román nemzetiségi párt központi bizottságába helyezi.

A határozati javaslatot a népgyűlés nagy lelkesedéssel elfogadta és Pop C. István zárószavai után a gyűlés véget ért.

VÁROS ES MEGYE.

Küldöttség a megyeházán. A napokban küldöttség járt Aradon Székudvarról. A küldöttség bíróválasztásból kifolyólag panasszal járult a megye alispánjához, ami a választás lefolyásának eredményeként — mint azt már megírtuk — várható is volt. A küldöttségben, melyet Marsieu Jusztin dr. vezetett, igen sok magyar is volt, tanujelül annak, hogy a székudvari tarthatatlan állapotokkal ők sincsenek meglepődve. A küldöttséget — az alispán távollétében — Schill József főjegyző fogadta, kinek azután a szónok a következőket adta elő: a választás ellen felebbezéssel élnek, mert Ardelean Mihályt — a bírót, a kisjenői járás főszolgabírája a jelöltek közül ki nem zárta. U. i. ellene a következő eset ismeretes: a székudvari esendőség „bünjelként“ 1909. évi július hó 27-én Székudvar község előjáróságának megőrzés végett átadott 1 zsák lepecsételt búzát és 1 zsák lepecsételt lisztet. A községi bíró pedig minden bírói végzés vagy tárgyalás bevárása nélkül, gyanúsítottaknak 1909. augusztus hó 5-én kiadta, amiért is az 5rs 231. számú jelentésében 1909. augusztus 7-én a kisjenői kir. járásbíróhoz feljelentést tett. Ugyanekkor azonban a nép jelöltjét, az erős magyar érzelmű Otáva Jánost, aki ellen pedig senki részéről kifogás nem emeltetett, sőt kandidálását Csukay Gyula, a kisjenői járás főszolgabírája, egy nála megjelent székudvari küldöttségnek megígérte, — nem kandidálta. Mivel eme ígéret megváltoztatásában, a közhiedelem szerint a község legyőzőjének is része van, kéri általában a szigorú vizsgálat megindítását. A főjegyző kedvező válasza után, melyben a vizsgálat elrendelését megígérte — a küldöttség távozott.

A Munkás Otthon telke. A belügyminiszter értesítette a város közönségét, hogy azt a határozatot, melylyel a közgyűlés a Munkás-Otthon céljaira adományozott telket, jóváhagyta.

Sulyos vádak egy műkereskedő ellen.

— Hamis műreemek. —

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, február 16

Botrány történt Budapesten az Abbazia-kávéházban. Békés törzsvendégek feje fölött kávécsésze repült Adler László közismert budapesti műkereskedő arcába. A esészedobó Sándor Aurél festőművész volt. Az incidensnek folyamánai vannak a rendőrségen, de a feljelentést nem Adler László tette meg. Ellenkezőleg: Sándor Antal, aki *sikkasztás miatt emelt panaszt a műkereskedő ellen.* A rendőrségen a feljelentést belajstromozták Adler neve mellé, mert nem ez az első panasz, amelyre a műkereskedőnek a bíróság előtt felolnie kell. A vizsgálat most erőlyesen folyik ellene.

Az ügynek kiinduló pontja két sikerült kép, amelyet Adler László eladás végett valóssággal kikönyörgött Sándor Antal festőművész-től. Az egyik képet el is adta kétszáz koronáért, de amikor Sándor a pénzt kérte, azt mondta neki, hogy nem akadt még vevő. A gyanakvó festőművész ekkor írásbeli nyilatkozatot kért Adlertől, jelentse ki, hogy a képeket eladás végett, bizományba vette át.

— Kérem — mondta előkelően Adler és máris megírta a nyilatkozatot, amelyben készsággel elismerte a képek bizománybavételét. Átadta az írást Sándornak, aki erre megnyugodott és el akarta tenni a nyilatkozatot. Adler azonban hirtelenül az íráshoz kapott és egy villámgyors mozdulattal kivette azt a festő kezéből.

— Mi ez? — kérdezte meglepetve Sándor.

— Meggondoltam a dolgot. Minek magának írás?

Sándor átlátott a szitán és a dühtől reszketve, hangosan, hogy a kávéház minden vendége meghallhatta, ráordított Adlerre:

— Maga sikkasztó, maga szélhámos!

Izgalmas jelenet következett. A vendégek felugrottak, hogy szétválasszák a két izgatott embert, de még mielőtt közbeléphetek volna, a felbőszült festő a kávé-csészeje után nyult és azt teljes erővel a halálsápadt Adler arcába vágta. Azután nekiment a műkereskedőnek és össze-vissza verte. A verekedés folytatását a pincérek akadályozták meg.

Sándor az incidens után egyenesen a rendőrségre ment, ahol sikkasztásért feljelentést tett Adler László ellen.

Adler egy másik hasonló esetének szereplője Pogány Ferenc, az Operaház festője, aki művészetében jelentős sikereket ért már el. Egyik jobb festményét eladás céljából elvitte Pavlinovics Bernát dr. pénzügyminiszteri segédtitkárhoz. Pavlinovics több képet vásárolt már Pogánytól is. Ez a legújabb festmény is megtetszett neki, de drágálotta az árát. Pogány háromszáz koronát kért és nem volt hajlandó egy fillért sem engedni.

Itt kezdődik Adler László szerepe. A műkereskedő több Pogány-féle képet adott már el és ezt az üzletet is megnesztele valahogy. Egyenesen felment Pavlinovics Andrássy-ut 83-ik szám alatt levő lakásába, ahol így köszöntött be:

— Nagyságos ur, bizzon meg engemet a Pogány-féle kép megvásárlásával, különben drágán fog vásárolni. Az a kép nem ér meg kétszáz koronánál többet. Ennyiért megszerzem.

Pavlinovics örömmel fogadta Adler ajánlatát és a műkereskedő sietett Pogányhoz.]

— Hallja Pogány, Pavlinovics engem bízott meg a képvásárlás elintézésével. Nélkülem hoppon marad.

— És mennyit akar adni? — kérdezte a festő.

— Száz koronánál többet nem ad a smucig, — jelentette ki lekicsinylő gesztus kíséretében, Adler.

— Annyiért pedig nem adom, — felelte Pogány.

Másnap Pogány maga ment el Pavlinovics-hoz, aki mosolyogva fogadta:

— Örülök, hogy megegyeztünk.

— De bocsanat, titkár ur, száz koronáért nem adom.

— Jó vicc — nevetett Pavlinovics — ki beszél itt száz koronáról? Az előbb volt itt Adler ur és kifizettem neki kétszáz koronát.

Pogány egy krajcárt sem kapott, mire Adlert feljelentette csalásért és sikkasztásért.

Egy harmadik eset. A *Csáky-testvérek* Dorottya-utcai műkereskedő cég ezer korona értékű képet adott bizományba Adlernek, aki a festményt el is adta, de a pénzzel nem számolt el. A cég több ízben figyelmeztette Adlert, de miután a legerélyesebb felszólítás is meddő maradt, megtörtént a feljelentés a képkereskedő ellen, szintén sikkasztás címén.

Művészek körében s megbízható helyen a következőket mondták Adler manipulációjáról:

— Adler László nyomorban tengődő, tehetséges festőktől, de néha tehetségtelen mázolóktól is tucatszámra vásárolta a képeket. Értéktelen tákolmányokkal gazdagította szalonját, amelyből rövid néhány napon belül a legrendőbb festmény is előkelő vignettával került forgalomba. A műkereskedő egyszerűen lekaparta a névtelen festő nevét, hogy ismert neveket hamisítson a helyükbe. Sa jóhiszemű emberek becsapására, még sokkal raffináltabb eszközökhöz is nyult.

A képekre ráhamisította a *Nemzeti Szalon leltári számait*. Ezeket nagy ügyességgel helyezte el a képen, itt-ott elkoptatva, hogy a festmények régiség látszatát keltsék. Ezekkel a hamisítványokkal indult azután országghódító körútra s a vidéken a Sas nevet használta, mert ezt hangzatosabbnak találta az Adlernél.

Nagyobb vidéki városokban mindenütt ismerik a választékos modoru Adler-Sas Lászlót, aki a reklám pompásan megfújt harsonájával jelezte érkezését. A jóhiszemű ujságok is felültek és örömmel hirdették, hogy sikerült neki megszerezni Van Dyck összes alkotásait, Tizian porlepte műveit, öt Biharit, tíz Rettenkoffot, hogy Verescsagin legújabb festményeiről ne is szőljunk. A vidéki magánképtárakban több Murillo van ilyenformán, mint a világ összes galleriájában és vannak büszke vidéki urak, akik előkelő mosolylyal mutatnak egy-egy jól sikerült Tiziánra:

— Sas Lászlótól vásároltam. Tizián unokatestvérétől!

Keserű csalódások következnek most, ha Adler manipulációjára napfény derül.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	857
Szerkesztőség (csak éjjel használható mel-lékellomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetési osztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

A magyar delegáció ülése.

— *Bizalom Aerenthal grófnak.* —

Távirati tudósítás.

Arad, február 16.

A magyar delegáció, mint *Budapestről* jelentik, ma *Zicy Agoston* gróf elnöklésével plenáris ülést tartott. Az elnök elsősorban is elparentálta *Mayländer Mihályt*, azután bejelentette, hogy *Windischgrätz Lajos* herceg helyett *Csekonics Sándor* grófot, *Apponyi Albert* gróf helyett *Sipeki Sándort* és *Mayländer Mihály* helyett *Oberth Károlyt* hívták be. Jelenti, hogy a tengerészeti albizottság kivételével az összes albizottságok befejezték tárgyalásaikat, a külügyi, hadügyi zárszámadási és pénzügyi bizottságok pedig jelentéseiket már be is adták.

Napirenden van a külügyi albizottság jelentésének tárgyalása. *Wickenburg Márk* gróf előadó rövid beszédben rámutat arra, amint már az albizottságban előadott. Javasolja hogy a külügyminiszternek politikai működéséért és a külügyek vezetéséért a bizottság elismerését fejezze ki és a költségvetést fogadja el.

Az első szónok *Szűllő Géza* kijelenti, hogy a költségvetést elfogadja és hozzájárul a bizalmi nyilatkozathoz, azonban ezzel nem akar prejudikálni azon elvnek, hogy a külügyminiszternek és a többi minisztereknek voltaképpen politikai felelősségük nincsen. Részletesen foglalkozik politikai helyzetünkkel különösen a balkáni viszonyokkal. Utánna *Batthyány Tivadar* gróf szólal fel hosszasan. Kijelenti, hogy különösen a külügyminiszternek 1909-ben követett eljárását nem tudja helyeselni, amikor a külügyminiszter a különböző irányzatú sajtóorganumokból és egyéb jelenségekből kivétel nélkül oly meleg érdeklődést tanúsított a magyar krízis iránt mely felfogása szerint a külügyminiszter hatáskörén már jóval túlterjed. A másikok az a mód és eljárás, melylyel a külügyminiszter a bosnyák annekszió kérdését kezelte. Meg kell szüntetni azt a helyzetet, hogy Magyarországnak csak parodisztikus alkotmánya legyen és az igazi alkotmányosság útjára kell vezetni az országot. Utána *Majláth József* gróf szólal fel, aki teljes mértékben csatlakozik az előadó fejtegetéseéhez. *Sá. Gyula* és *Bakonyi Samu* a költségvetését pártállásukra való tekintettel nem szavazzák meg. Az ülést ezután elhalasztották.

MULATSÁGOK.

(—) A Soborsin és vidéke kaszinó-egylet február 26-án vasárnap Hunyady Károly gróf v. b. t. t. és gróf Hunyadi Károlyné védnöksége alatt saját pénztára javára a Kaszinó összes termeiben hangversenyyel egybekötött zártkörű táncvigalmat rendez. Beléptidj: személyjegy 3 korona, családjegy 5 korona. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetéseket köszönettel fogadjunk és hírlapilag nyugtázzuk:

Rendező-bizottság tagjai a következők: Adler Aladár, Adler Andor, Apfel Leon, Arnold János, Bárdy Kálmán, Back Arthur, Berkó Lajos, Csathó Gábor, Gasser Mihály, Gajdos Károly, Grünfeld Sámuel, Koraka Gyula, Krause Béla, Kolasz Lipót, László Sándor, Löwinger Samu, Murády Árpád dr., ifj. Murády Árpád, Martzi Agoston, Muszay Sándor, Polyanszky Titusz, Schramm Róbert, Seidner Dezső, Saidner Márton, Tordy Árpád, Vendrinszky Oszkár, Volk József.

Az est műsora a következő: Traviata. G. Verdítől. Zongorán előadja: Gajdos Agosta urhölgy. Az első szerelmes levél. (Monolog). Előadja: Murády Erna urhölgy. Egészen átadtam a szívem (a Suhancból) Vilja dal. Lohár Ferentől. Énekli: Gyertyánffy Ilona urnő. Zongorán kíséri: dr. Murády Árpádné urnő. — Egy szellemes hölgy.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Berezik Árpád. Személyek: Jenő: Polyanszky Titusz. Bella: Csathó Teruska urhölgy. Szellősi Ilma: Löwinger Samuné urnő.

Az ötvenéves kaszinó.

— *Jubiláris visszaemlékezés.* —

*

Daliás idők régi hangulata, a magyar urak kedélyes kaszinó-életének melegsége árad felénk ama kedves, öreges sorokból, amelyet *Capdebo Géza* nyugalmazott vezérőrnagy ur a mi kérésünkre volt szíves eljuttatni hozzánk. Rövid ez az aradi kaszinó félszázados életének, működésének. Rövid foglalatra annak a szép, egyszerű társasági életnek, amely az aradi uri kaszinóban mindenkor otthonos volt. Fájdalom, csak kevesen vannak már életben, akik a kaszinónak megalakításától fogva tagjai. Valamennyien érdemes aggastyánok, akik a pipa-füst ködén át vissza-vissza pillantanak a lepergett évekre, az eliramlott ifjúság korára és a szép emlékek mosolyt fakasztó, rózsás hangulata között mesélik unokáiknak a „nem úgy van már mint volt régen“ refrénü reminiscenciákat.

Akik pontosan emlékeznek rá, azt mondják, hogy a kaszinó életét három korszakra kell osztani annak, aki a története megírására vállalkozik: a fénykorra, a hanyatlás idejére és az új korszakra. Ez a történet azonban, bármily lelkiismeretes elhatározással igyekezzünk is megírni, csak hézagos lehet. A száraz adatok felsorolása még nem nevezhető történelmi. A kaszinóbeli társélet, annak vig szórakozásokban való élénkítése, a társadalmi mozgalmakban való jelentős szerepe: mind a kaszinó történetjének keretébe tartozik. Azonban hol az az elbeszélő, aki följegyzések nélkül, annalesek hiányában történeti hűséggel tudná megmondani, mit élt át a kaszinó félszázad alatt?

Amennyire a kaszinói gyűlések jegyzőkönyvei bizonyítani tudják, az aradi kaszinó 1860-ban alakult meg 390 taggal. A helyiségük a *Fehér Kereszt* második emeleti termében volt. Az első igazgatójául idősebb *Biró Imrét* választotta meg; az aligazgató *Andrényi Károly* volt; a jegyzői tisztséget *Kornay Károly*, a pénztárosit pedig *Wallfisch Pál* látta el.

A kaszinó aztán csakhamar áttette székhelyét az egykori *Vásárhelyi-házba*. A nyolcvanas évek elején ez a ház a *Schöpkéz* birtokába ment át; az új tulajdonos emeletre építette ezt a házat és az építkezés idejére a kaszinó a *Deák Ferenc-utcai Heim-féle házba* vonult, majd pedig az építkezés befejezése után a *Schöpkéz-ház* emeleti helyiségeit foglalta el.

Ezekben az években élte fénykorát a kaszinó, hogy azután hanyatlásnak induljon az ott tanyát vert kedélyes élet, amely most ismét szép lendületet vett. A kaszinóbeli csodás pezsgő élet összefüggésben áll a politikai alkotmányos élet fejlődésével. A kiegyezés nagyszerű ténye után friss társadalmi érintkezés támadt az egyforma osztálybeliek között. Akiket addig a politikai széttagolás elkülönített egymástól, azok megértő barátsággal közeledtek. A kiegyezés után a helyőrség tisztikara elhatározta, hogy baráti érzéssel fordul az aradi előkelőségek felé.

Fritz Károly ezredes a tisztikar nevében egyszerre csak megjelent az akkori igazgatónál, *Dániel Kálmán*nál és katonás rövidséggel bejelentette:

— A tiszturak szeretnének belépni a kaszinóba. Ha önök szívesen fogadják bennünket, örömmel vesszük igénybe vendégszeretüket.

Az igazgató előterjesztette a kérelmet a választmánynak, amely szívesen megadta a belépő engedélyt. Ez új, friss szellőt hozott a kaszinó levegőjébe. Vidám klubélet fejlődött ki, amelyet a gyakori estélyek tettek pezsgőbbé.

Különösen *Dániel Kálmán* kedvelte a vidám élet eleven oszlopait: a tisztikar tagjait. Kedves előzékenységgel gondoskodott a kényelmükről s minthogy sokan voltak közöttük, akik erősen dohányoztak, hát állandóan tizenkét finom tajtékpipát tartott a számukra, amelyekből sohase hiányzott a kitünő rétháti dohány.

Ebben az időben volt itt *Reményi Ede* híres hegedűművész, aki hosszú időre beväste nevét az aradi előkelőségek emlékezetébe azzal a hangversenyyel, amelyet a kaszinóban rendezett.

A művész nagy önbecslését jellemzi az a kijelentése, amit a hangverseny végén tett.

— Állítsák meg a kaszinó óráját — mondta — hadd tudja meg az utókor, hogy mikor volt itt *Reményi Ede*.

Nemsokára ezután veszteség érte a kaszinói társas életet. Elhelyezték *Fritz* ezredest, aki egyik erőssége volt a kaszinónak. A vezetőség diszalbumot adott neki, amelyben a tagok emléksorokkal bucsuztak el az uri társaságok kedveltjétől.

A kaszinó ugynevezett *táncoskorui* nevezetes dátumai voltak a mulatni vágyóknak. Ide csak kaszinó tagok jöhettek el s aki jelen volt boldognak érezte magát.

A fejlődést, a fényt, a vidámságot a visszafajlás követte. Az alig két évtizedes pompás, eleven korszakot a tespedés évei váltották föl. A tagok lassanként elmaradoztak s az egyesület a *Vass-szállóba* volt kénytelen költözni, ahol szerényebb viszonyok között folytatta működését. Azután tovább vándorolt a kaszinó a *minorita palotába*, a *Hermann-Steinitzer-házba*, majd a *Városi-bérlőházba*, a *színház-épületbe*. E közben *Dániel Kálmán*on kívül igazgatói voltak még a Kaszinónak: *Végh Aurél*, *Varjassy József*, *Bohus István báró* és *Hendrey Pál*. *Hendrey* alatt a kaszinói élet ismét lendületet vett.

Az 1903. év május elsején a kaszinóegylet újból megalakult s míg abban az évben megfelelőbb helyiségbe költözött, a *Salac-utcabeli Herold-ház* első emeletére.

Az 1905. év december 3-án tartott közgyűlésen a kaszinó jegyzőkönyve fejezte ki nagy részvétét *Hendrey* halála fölött és érdemeit irásosan örököltette meg. Elhatározták, hogy az arcképét megfestik a kaszinó helyiségei számára. Azután újra alakították az egyesület érdemes tisztikarát is. Akkor megválasztották:

Elnökké *Urbán Iván*, diszelnökké *Fábián László*. Igazgatókká: *Bréda Viktor* gróf, *Capdebo Géza* és *Farkas Győző*. Utóbbinak eltávolítása után későbbben *Fábry Sándor dr.-t* választották meg. Titkárrá *Szathmáry Istvánt*, Ügyészé *Köpf Jánost*. A számvizsgáló bizottságba: *Dániel László*, *Herman Gyula* és *Steinitzer József*.

Az igazgatók közül *Capdebo Gézát* bízták meg az egylet ügyeinek vezetésével.

Hogy a Casino-egylet benső élete, valamint annak organizmusa a lefolyt évek alatt milyen mérvben izmosodott meg, azt némileg az a fényes bál is jellemzi, amelyet az egylet 1907. év február hó 28-án a *Fehér Kereszt-szállóban* rendezett. Tagjainak jelenlegi száma 223. A mostani vezetőség buzgó működése ismét arra a magas nivóra emeli a kaszinói életet, amelyen az a nyolcvanas években volt. Azok közül, akik a megalakulás évében lettek tagjai a

Kaszinónak, következők vannak életben: Bittó Károly, Bohus Zsigmond báró, Bohus László báró, Dániel Kálmán, Purgly János, Szalay Károly, Szalay Antal és Ottrubay Károly.

Biró Lajos előadása.

A Kölcsey egyesület felolvasó asztalánál ma délután megjelent egy karakterisztikus mosolygó fekete fej és körülbelül egy óráig csevegett kedves közvetlenséggel a modern magyar irodalomról. Akik azt várták, hogy az „Az Ujság” szociológusa, a legkitünőbb magyar szépprózairó valami mély esztétikai értékezést fog tartani, azok csalódtak. De ez a családias kellemes volt. *Biró Lajos* kitűnően eltalálta az irodalmi conferance hangját, a méreteit, a tartamát. Egy órási előadásban, ha az ember mindenre ki akarna terjeszkedni, semmit sem végezne el *Biró Lajos* elvégzett mindent. Nagy vonásokban ismertette a moderneket, szellemes és artisztikus volt mindvégig és a közönség figyelmét teljesen lekötötte. A közönség megismerkedett az új magyar írókkal, céljaikkal, terveikkel, az általuk kiváltott hatással, az új magyar irodalom kialakulásának okaival.

A kitűnő vendég előadása előtt *Kronner Miklós dr.*, a Kölcsey egyesület alelnöke jellemezte találóan *Biró* irodalmi jelentőségét. *Biró* azok közé tartozik, akik ismerik az életet és ismerik az embereket, akik nem tapogatóznak a felszínen, hanem erős kézzel nyulnak le a mélybe, akik nyitott szemmel és füllel járnak a világban, meglátnak minden igaz mozgulást, meghallanak minden igaz hangot, akik nem ringatóznak illúziókban, hanem az életet írják.

Szendrei Mihály színigazgató olvasta fel ezután *Biró Lajosnak* „A görög katona” című novelláját, amelyet mai számunk tárcarovatában közlünk.

Ezután *Biró Lajos* lépett a pódiumra. Zúgó tapsvihar fogadta a népszerű író és taps csak percek múlva állt el. A kitűnő író egy kedves reminiscenciával kezdte:

— A Kölcsey egyesület kedves alelnöke érdememen felüli dícséretekkel halmozott el. De ez nem baj. *Falk Miksa* esete jut az eszembe. *Falk Miksáé*, akit egyik lelkes tisztelője egy alkalommal valami cikkéért agyba főbe dícsért. Az öreg ur szótlánul hallgatta a magasztaló szavakat. A másik erre aggódva kérdezte, hogy talán terhére van a magasztalás. *Falk* azonban nyugodtan felelte:

— Dehogy, dehogy, ön nem is képzelel mennyi dícséretet elbir az ember.

Ezután áttért előadásának tárgyára. Modernizmusról, modern írókról, költőkről, esztétikusokról hallunk évek óta, értenek alatta egy csoportot, amelyet szembeállítanak egy másikkal, a konzervatívokkal. Ezt a két csoportot, mint két egységes, egész egymással homlok-egyenest ellenkező tömörülést igyekeznek feltüntetni. Pedig a dolog nem így áll. Az ugynevezett moderneket, legyenek azok írók, költők vagy esztétikusok, a kifejezőmódnak, a téma körnek, a nyelvezetnek egész oceanjai választják el egymástól és alig lehet közöttük hasonló, vagy rokonvonást találni. Szerinte a megkülönböztetés így nem helyes. A modern tehetségest jelent, ennek az ellenkezője pedig a talentumszegényet. És tényleg a dolog úgy áll, hogy az az irányzat, amelyet modernizmusnak neveznek a tehetséges írók, költők egész sorát foglalja magába. És míg eleinte gunyolódó és lekicsinylő volt a „modern” szó értelme, ma már bizonyos fokú megbecsülést, irodalmi értékelést jelent. Persze itt is történnek visszaél-

sek és a modernizmust kalóz zászlónak használják fel, amely alatt értéktelen dugárukat csempésznek be. Ezt azután a modernnek ellen fordítják.

Ez az irodalmi mozgalom, ez az új irányzat szükségszerűen fejlődött ki és jött létre. Az irodalom érzi meg legelőször a társadalmi változások bekövetkezését és a jövő a költők, írók hangjában veti előre árnyékát. Ezeket a költőket és írókat persze ellenszenvvel fogadják azok, akiknek nem áll érdekükben a társadalmi változás és lehetetlenné igyekeznek tenni őket. Ez a közös nyomás azután egyesíti őket és így jönnek létre a „modernek”, akiknek csak egy jellegzetes közös tulajdonságuk van, a radikálizmus, a haladásra, a fejlődésre irányuló törekvés.

Az új mozgalom a városi polgárságból indult ki. A fejlettebb, haladottabb, radikális gondolkozású polgári elem értette meg legelőször az új hangokat, amely a modernnek lantján megpendült. Ez az irodalom par excellence városi irodalom. A városból, a differenciálódottabb egységből kerül ki az ő közönségük. Ez ma hálistennek olyan erős, hogy vele szemben minden küzdelem hiábavaló. A közönség pedig jól teszi ha felkarolja a jövő Magyarország dalosait, de a csempészárak ezáltalólóitól megtévesztetnie nem szabad magát.

Biró Lajos előadása végén a közönség, mely zsufolásig megtöltötte a városháza nagytermét és karzatait, lelkesen ünnepelte.

A Kölcsey-Egyesület mai zsurja méltán sorakozik azok mellé, melyeket az egyesület ez évben rendezett.

Este az illusztris író tiszteletére társas vacsora volt a központi szálloda téli kertjében. Több pohárköszöntő keretében ünnepelték a Kölcsey-Egyesület kiváló vendégét.

Vitatkozás a bank-zsüri döntéséről.

— *Lukács László álláspontja.* —

Távirati tudósítás.

1911. február 16

A napok óta tartó nagy izgalom teljesen megszűnt. Szélesend váltotta fel a nagy mozgalmasságot, úgy az ülésteremben, mint a folyosókon.

Vélemények a zsüri döntéséről.

A folyosón azonban kisebb csoportokban élénken tárgyalják a zsüri döntését. A vitatkozó csoportok között aztán kitűnik, hogy az ellenzék és a kormánypárt között ellentétek vannak a zsüri döntésére vonatkozólag. A munkapártban azt mondják, hogy *Lukács László* pénzügyminiszter bizalmi férfiai súlyt helyeztek arra, hogy az ellenzéki bizalmi férfakkal egyöntetű ítéletet hozzanak, *holott az akták szövege Lukács igaza mellett bizonyítanak*, mert az akták szövegéből tényleg az olvasható ki, hogy *lekötötték magukat a közös banknak*. A Kossuth-párt viszont azt „hangoztatja, hogy a kiegyezési iratok egész komplexumát kell tekinteni s akkor viszont *Désy igaza* fog kitűnni. E felfogásokkal szemben azonban az elfogulatlan bírálók a *zsüri eljárását dícsérik* és rámutatnak a döntésnek arra a körülményére, hogy az mind a két fél megnyugvására szolgál.

Valóságban így is áll a dolog, mert úgy *Lukács*, mint *Désy* befejezettnek tekintik az ügyet. Ily körülmények között minden érdeklődés arra irányul, hogy *Tóth János* volt államtitkár, a Kossuth-párt alelnöke szükségesnek tartja-e abbéli indítványát fentartani, hogy *Lukács* elégtételt szolgáltatasson *Kossuth Ferencnek* és a Kossuth-párt azt várta, hogy *Lukács*

László a mai ülésen levonva a konzekvenciákat a zsüri döntéséből, fel fog szólalni és ki fogja magyarázni február 9 iki beszédét. *Tóth János* meg is jelent ma a Házban, azért, hogy ha ez tényleg megtörténik, indítványát visszavonja. A kormány körében viszont azt hangoztatják, hogy *Lukácsnak*, éppen azért, mert a zsüri határozatával a maga részéről az ügyet befejezettnek tekintheti, *szükségtelen minden magyarázat*. Miután így *Lukács* felszólalása elmaradt, *Tóth János* kijelentette, hogy indítványát a szombati ülésen okvetlenül meg fogja okolni. Együttal *Kossuth Ferenc* felszólította a párt tagjait, hogy a szombati ülésen teljes számban jelenjenek meg.

Apponyi a közös bank mellett.

Mig bent az ülésteremben a záróbeszédet hallgatja alig negyven ember, az alatt a folyosón széles képviselői gyűrű közepén állnak *Szterényi József* és *Sándor Pál*. A zsüri ítélezéseit és az ezzel kapcsolatos kiegyezési kérdéseket tárgyalják.

Sándor Pálnak az a véleménye, hogy a zsüri ítélete ép oly homályos, mint a titkos jegyzőkönyv. Nem érti, hogyan írhatta alá *Kossuth* a titkos jegyzőkönyvet.

— Hát én egész határozottan mondhatom, — szólott *Szterényi* — hogy mint *Kossuthnak* 67-es államtitkárja számtalanszor iparkodtam előtte a 67-es közösség, a közös vámterület és a közös bank előnyeit kifejteni és mondhatom, hogy mig sok más kérdésben sikerült kapacitálnom principálisomat, addig a közös bank kérdésében soha nem tudtam őt álláspontomnak megnyerni.

Sándor Pál: Hát Apponyit?

Szterényi József: Nem tagadom, voltak momentumok, mikor *Apponyi a közös bank fentartását gazdasági szempontból előnyösnek tartotta*. De mikor a politikai kérdések nagyon előtérbe nyomultak, akkor *Apponyi* sem tárgított *Kossuth* oldala mellől. A válság idején én magam sokat dolgoztam egy fuzió létesítésén.

Vadász Lipót: Nem konfuzión?

Szterényi József: Mem, mert a konfuziót a Justh-párt csinálta. Mi már körülbelül meg-egyeztünk a fuzión.

Sándor Pál: Bizony ez jobb lett volna, mint a koalíció, mely képtelen és bűnös szövetkezés volt.

Szterényi József: Nagyon hamar felejtene az urak! Akkor, a mikor a koalíció létesült, szükség volt rá, hogy megszabadítsa az országot a fenyegető abszolutizmustól. A mi pedig azt illeti, hogy a negyvennyolcas többség dacára a kormányzás 67-es volt, ez nagyon merész állítás. Nem szabad elfelejteni azt, hogy a parlamenti akarat érvényesüléséhez két tényező kell, a többség és a korona. A 48-as többség akkor érvényesíthette volna akaratát, ha ehhez a korona is hozzájárult volna. Ez pedig nem történt meg.

Bécsi lapvélemények.

Az 1907-es kiegyezési tárgyalások egyik osztrák résztvevője, a ki az akkori egyezés megszövegezésénél is jelen volt, így nyilatkozott a „Neue Frei Presse” munkatársa előtt:

— Formai tekintetben tény az, hogy a magyar kormány az 1907-es kiegyezés szerint szabad kezet tartott fenn magának és így e határozatok dacára formálisan meg volt a lehetőség az önálló bank felállítására. Érdemileg azonban Magyarországon ez a kiegyezés annyira lekötötte, hogy az önálló bank felállítása eltekintve a rendelkezésre álló rövid időtől is, lehetetlenné vált.

A *Zeit* mai száma így ír a titkos szerződésről és a négyes bizottság ítéletéről:

— A négy bíró ítélete nagyon hasonlít a

titkos szerződéshez, mely fölött ítélnök kellett. A titkos szerződés kétértelmű, valamint ez az ítélet is az. Mikor a magyar kormány ezt a szerződést megkötötte, önmagában sem volt egyetértő. Wekerle mást akart, mint Kossuth és mindkettő arra törekedett, hogy mennyire lehet saját álláspontját érvényesíteni a szerződésben. *Máskor a magyar miniszterek csak osztrák kollégájukat akarják félrevezetni; most nemcsak az osztrákokat, de egymást is be akarták csapni.*

A *Fremdenblatt* mai száma hosszabb cikkben foglalkozik a titkos szerződéssel és a zsüri ítéletével. A cikk szerint a döntés és az egész ügy kedvezőtlen Lukácsra.

A Ház folyosóján a „Fremdenblatt“-nak a pénzügyminiszter ellen szóló kijelentései nagy feltűnést keltenek.

Titkok a kiegyezési tárgyalásokról.

A Justh-párt leplezetlen nyíltsággal fejezi ki elégedetlenségét a tegnapi zsüri döntése felett és azt hangoztatja, hogy a *Kossuth-párt ismét messze eltávolodott az igazi függetlenségi politikától*, mert bebizonyosodott róla, hogy vezérei — ha nem is formálisan, de lényegében véve tényleg lemondtak az önálló bank követeléséről.

Ezért történt, hogy nem merték forszírozni a bizalmi férfiak Lukács László elitelését, mert nyilvánvaló volt, hogy Lukács László bizalmi férfiasokkal több jogosultsággal mondhatták volna ki Kossuthékról, hogy elárulták programjukat.

A Justh-párt elégedetlenkedő csoportjai körében csak erről folyt szó, úgy hogy Polónyi Géza jónak látta egy érdekes történetet előadni.

1907. október 8-án írták alá a miniszterek a szóban forgó titkos egyezményt — így szól a történet. Három nappal előbb azonban már meg volt a szóbeli megállapodás a Wekerle- és a Beck-kormány miniszterei között és a megállapodás egyik pontja a közös bank szabadalmának meghosszabbítása volt.

E megállapodásról tudomást szerzett Polónyi Géza. Megdöbbenve rohant fel Kossuth Ferenchez, hogy a bankközösség fenntartásának veszedelmére figyelmeztesse.

Kossuthhoz érkezvén, ott találta már Justh Gyulát, a ki szintén hallott a szóbeli megállapodásról és rá akarta beszélni Kossuthot, hogy írja alá a bankközösség meghosszabbítását tartalmazó jegyzőkönyvet.

Izgatott, heves vita fejlődött ki a politikusok között. Justh Gyula végre is magából kikelve mondta Kossuthnak:

— Kiütöm a kezedből a tollat, hogy ha azt a jegyzőkönyvet aláírni mered!

Ez hatott. Kossuth megrettent Justh és Polónyi fellépésétől és kijelentette Wekerlének, hogy a bankközösség meghosszabbításába nem egyezik bele.

A kiegyezés e pont miatt meghiusulással fenyegetett. Ekkor Wekerle felhívta Beck osztrák miniszterelnököt és Kossuth Ferencet, hogy vonuljanak félre egy külön szobába és próbálják meg a bank dolgában a megegyezést.

E négy szemközti tanácskozáson született meg aztán a bank kikapcsolásának gondolata és az a titkos egyezmény, a mely tegnap végre napvilágot látott. Az előzményből nyilvánvaló, hogy a közös bank meghosszabbítása egyszer már befejezett tény volt és hogy a titkos egyezmény is ebből a prezmpeióból indult ki, de azt Polónyi Géza többször is hangoztatta, hogy a kiegyezési tárgyalások során a bankkérdést végül mégis teljesen kikapcsolták.

Polónyi előadását nagy figyelemmel hallgatták a Justh-pártiak és Justh Gyula, akit egy hírlapíró megkérdezett, hogy valóban megtörtént-e közte és Kossuth Ferenc közt a Polónyi által előadott jelenet, a kérdésre *igen* felelt.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: *Édes öregem*, operett. Meguntam Margitot, vígjáték. B) bérlet.
Szombat: *Ember tragédiája*, dráma. C) bérlet.

Két bemutató.

*

Kedves színházi estében volt ma része a közönségnek. Két bájos apróságot mutattak be melyek közül Pierre Wolf és Couztein Georg szellemes vígjátékának jóval nagyobb sikere volt Fall Leó kedves muzsikájú operettjénél.

Előbb az *Édes öregem*, Fall Leó óbécsi daljátékát mutatták be, melynek már fél évvel ezelőtt hatalmas sikere volt a bécsi *Höllében*, ebben a magas művészi nívón álló kabarében. Egy öreg házaspár, negyvenéves házassági évfordulóján visszaálmódják az öregek esküvőjük napját és a nászéjszakát, és bájos, melodiákban zengik el ifju boldogságukat. Finomságokkal teli muzsikát komponált Fall Leó az idillikus szöveghez. Első hallásra megkapja a szebbnél-szebb dalok a hallgatót és valami édes merengésbe ringatják az embert. A kis daljáték előadása nem sok gyönyörűséget szerzett. Kivéve *Holtait*, aki a karmestert adta igazi művészettel; pongyola, művészietlen volt a darab előadása. *Diósy* idegenül mozgott Tóni finomságot kívánó szerepében. A matronát teljesen elhibázott felfogásban kreálta, és énekben sem állta meg helyét. *Zalay* az ifjuság allegorikus szerepében tulságosan merev volt. A rendezés a lehető legizléstelenebb stílustalanságokkal rontott a darabon. Mikor nincs rá szükség, ripszgarbiturák éktelenkednek a színpadon, ha pedig egyszer nélkülözhetetlen, akkor mindent látunk, csak ripszgarbiturát nem. *Polgár* sokkal jobb komikus, mint rendező. Más szereposztással, gondosabb rendezésben óriási sikere lett volna a bájos apróságnak. Így csak a zenekar kifogástalan játékát élveztük.

Jóval különb előadásban ismerkedtünk meg a *Meguntam Margitot* című szellemes vígjátékkal. Lauriance megunja Margitot, de mikor megtudja, hogy a megunt szerető *Lavarnie* festő kedvese, kész feleségül venni a megunt szeretőt, aki nélkül már nem tudna élni. Ez a magva a két felvonásos kis darabnak, mely helyzeteiben, ötleteiben egész konsternációjában irodalmi értékű, mulatságos kis vígjáték.

A darab előadása kifogástalanul csinos és élvezetes volt. *Delly* adta kacagtató humorral a következtelen Laurianet és *Szendrey* Mihály elragadó ötletességgel a riválist. *Harmath* Józsa nagyszerű volt a megunt Margit szerepében és *Novák* Irén ma is mindenkit elragadott nagy művészetével egy szintén megunt szerető szerepében.

A szereplőket kivétel nélkül lelkesen ünnepelte a közönség, egyben méltányolva a darab értékét is.

A kitűnő rendezés és szép kiállítás élénk kontrasztja volt a másik fogyatékosainak.

H. G.

* *Édes öregem. Meguntam Margitot.* Holnap másodsor adja a színház két ujdonságát. Az egyik Fall Leó bájos muzsikájú operettje, az *Édes öregem*, amelynek pompás szövege hozzásimul a Fall-muzsika hangulatához. A másik ujdonság, amelynek címe *Meguntam Margitot* s amelynek szerzője *Pierre Wolf*, a híres francia vígjátékíró, pompás helyzeteivel és francia szellemességével ért el nagy hatást a csütörtöki premiéren.

* *Magyar Figyelő.* Tisza István gróf és Herczeg Ferenc folyóiratának legújabb, negyedik számában az érdekes olvasnivalók sorozatát Tisza cikke nyitja meg. Wertheimernek nagy Andrassykönyvét ismerteti erős kritikával. Réz Mihály és Herczeg Ferenc a radikális nemzetiségi politikát vizsgálják egy-egy cikkben William Alexandre Coote, „A fehér rab-szolgakereskedés” ellen való küzdelem világhírű vezére cikket írt a leánykereskedés kérdéséről. Farkas Pál „A mult fogalmai és a jelen fogalomzavara” címén a nyugati kultúra és a progresszív eszmék kérdését világítja meg. Kisbán Miklós elbeszélése, Perczel Dezső visszaemlékezései, Schächter Miksának a beteg munkások és az orvosok viszonyáról szóló tanulmánya, Lyka Károlynak Székely Bertalan festészetét méltató cikke, Alexander Bernátnak Prohászka Ottókar filozófiáját elemző tanulmánya után a Följegyzések rovatában érdekes kisebb tanulmányok, megjegyzések, hozzászólások következnek.

* *Ember tragédiája.* Szombaton a színház drámai személyzete feleleveníti Madách Imre hallhatatlan remekművét, az *Ember tragédiáját*. A színház vezetősége fényes kiállításban hozza színre a világhírű drámai költeményt.

* *A leánykereskedelem.* (Második ciklus.) Hirt adtunk már róla, hogy az *Uránia* színház megvette a legnagyobb kinematográf szenzációt *A leánykereskedelem második ciklusát*, mely még nagyobb drámai effektusokkal mutatja be ennek a förtelmes bűnnek pusztításait. A nagyhatású kép *hétfőn* kerül bemutatásra. Az előadásokon csakis *felöltöttek* vehetnek részt. 175

* *Hegyek alján.* A jövő hét hétfőjén nagy művészi esemény színhelye lesz az aradi színház. Színpadra kerül a *Hegyek alján* című opera, amely nagy sikerrel járta be az összes operaszínházakat és lelkes tetszést aratott mindennütt. *D'Albert* zenéje minden ízében modern és ezért valószínűleg nagy sikert fog aratni az aradi zeneértő közönség előtt, amely ismételtlen megmutatta, hogy kedveli a legújabb kor zeneszerzőinek szerzeményeit. A színház stílszerű díszleteket készítettett az operához. A dalművet *Tilger* Árpád karmester tanította be. A főszerepeket a következők adják: *Pedro* — Ferrari, *Sebastianó* — Ladiszlay, *Márta* — Wlassák, *Nuri* — Zalay, *Tommaso* — Herold, *Nandó* — Huszár. Fellépnek ezenkívül még *Diósi* Nusi, *H. Fekete* Aranka, *Sütő* Mancsi és *Polgár*.

* *A kis detektív.* Pali mellett új kedvence van a mozgófényképedvelőknek. Egy csöppnyi kis öt éves fiúcska rivalizál a népszerűségben. A kis *Bandi* az új csillag. Ez a kis gyermek annyi bájjal, grációzitással és színjátszó képességgel van megáldva, hogy hírneves színészek is megirigyelhetnék. Az *Uránia* színház új műsorán egy detektív történetben játszanak *Bandi* és zseniális kis huga. A gyerekek ujságot árulnak és egy elegáns házaspártól hamis két frankot kapnak. A nagy kincslet egy eukrászdában költik el a gyerekek, de a fizetésnél kiderül, hogy a pénz hamis és a rendőrök letartóztatják *Bandit*. A kislány igazságot akar és kinyomozza a pénzhamisítót, akiket a rendőrségnek sikerül tetten érni. *Bandi* felemelt fővel távozik a börtönből és kis hugával együtt szívesen látott vendége a prefektusnak vacsorára. A közönség zajosan meglapította az *Uránia* nagyszerű képét. 175

* *Binken hadnagy és a kínai kalózok.* Minden ujságolvasó ember emlékeztetőben kell, hogy éljen az a véres dráma, amely az elmúlt évben játszódott le a tenger hullámai felett. Mint emlékeztető, a kínai kalózok garázdálkodása annyira veszedelmes arányokat kezdett ölteni, hogy az angol hadügyi kormány elrendelte a kínai kalózok kíméletlen üldözését. A kormány rendelete értelmében az angol gyarmatok közbiztonsága felett őrködő tengerész-katonák valószínűleg hajtóvadászatot rendeztek a tengeren a cöpfös rablók után. Egymásután következtek a legvéresebb összeütközések a katonák és kalózok között, mely véres harcokról annak idején borzalommal vett tudomást a sajtó útján az

egész világ emberisége. A tudósítások különösen sokat foglalkoztak egy Brinken novü fiatal hadnaggyal, aki a történelemben is páratlanul álló hősiességeket vitte véghez. Brinken hadnagy veszedelmes kalandjait s tragikus sorsát mutatja be a pénteki új műsorán az Apolló-színház. A kép érdekfeszítő momentumaival s a fölvételek eredetiségével nagy szenzációt keltett a fővárosban is. Kétségtelennek tartjuk, hogy eseményszámba menő dráma Aradon is fokozott érdeklődésre fog találni. Az új műsor egyébként is felülmulja minden tekintetben az eddig bemutatott képeket. Meg kell említenünk „Az 5-ös számú pincér” című képről, amely az orosz nihilisták borzalmas életéből mutat be érdekfeszítő részleteket. Az Apolló-színház új műsorát különösen figyelmébe ajánljuk a közönségnek.

177

HIREK.

Állami tisztviselők

passzív rezisztenciája.

— Háromszázezer korona kár egy nap. —

Távirati tudósítás.

Arad, február 16.

Triesztben ma reggel minden állami hivatalban megkezdődött a passzív rezisztencia. A táviró, telefon, posta, a kikötőbeli állami raktárházak, a vámhivatalok alkalmazottai elsőnek kezdték a mozgalmat és mindjárt csatlakoztak hozzá más állami intézmények hivatalnokai is, csak a vasutasok viselkednek még tartózkodóan.

A passzív rezisztencia nem jött váratlanul. Már régen fenyegetőztek az állami alkalmazottak ezzel a végső eszközzel, ha nem kapják meg a drágasági pótlékot és a fizetésemelést. Az akciónak már ma kinosan jelentkezett a hatása a kereskedelmi forgalomban. Telefonos hívásra a központ kapcsoló alkalmazottai nem jelentkeznek, interurbán hívásra, még ha sürgős is, fél óráig kell várni, a táviratokat nem kézbesítik idejében, hanem előbb egyeztetik a feladó állomással. A ma reggeli levélpóstát a rendesnél két órával később osztották ki a levélhordóknak, a postacsomagok csak déltájban kerültek rendeltetésük helyére.

A szabad kikötőben a vámhivatalok minden egyes szállítmány minden egyes darabját egyenként vizsgálják át és ez órákig késlelteti a vámolást.

Triesztből jelentik: A passzív rezisztencia a trieszti államvasutakra is kiterjedt, ahol a hivatalnokok és a szolgák csatlakoztak a mozgalmhoz. A vonatoknál észrevehető volt a hatása. Csak félórai késéssel indulhattak el az egyes vonatok. A postaszolgák is csatlakoztak a mozgalmhoz, úgy hogy a küldemények elintézése is késett. A passzív rezisztencia első napja a résztvevő hivatalnokok becslése szerint háromszázezer koronájába került a kormánynak.

— Időjárás. E hó 17-én az időjárás: elvétve esapadék.

— Tisza István gróf Kolozsvárott. Budapestről jelentik: Tisza István gróf ma este feleségével együtt Kolozsvárra utazott Bethlen Géza gróf temetésére.

— A számvevőszék új elnöke. Budapestről jelentik: Thuróczy Vilmos titkos tanácsos, a számvevőszék újonnan kinevezett elnöke ma délelőtt fél tizkor tette le hivatali esküjét. Az ünnepi aktusnál, amely a kihallgatási teremben folyt le, Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök s Apponyi Sándor gróf főkamarmester működik közre; az eskümintát Skerlecz miniszteri tanácsos olvasta. Thuróczy Vilmos még ma délelőtt elfoglalta hivatalát a számvevőszék elnöki szalonjában az egész tisztikar ünnepélyes tisztelgése mellett.

— Általános kihallatások. Budapestről jelentik: A király ma délelőtt az általános kihallgatások során többek között a következőket fogadta: Berzeviczy Albert házelnököt, Dániel Ernő bárót, Dessewffy Aurél grófot, Hazai Samu honvédelmi minisztert, Hornig Károly báró püspököt, Hieronymi Károly kereskedelmi minisztert, Krobotin Sándor tábornagyt, Lukács Györgyöt, Perczel Dezsőt, Serényi Béla gróf földművelésügyi és Székely Ferenc igazságügyi minisztert, Schreiber Viktor tábornagyt, Tisza István grófot, Zselénszky Róbert grófot, Bánffy Miklós gróf képviselőt, Majláth György grófot, több főispánt, Balogh Jenő dr. államtitkárt és Herzog Péter báró főrendiházi tagot. Együttesen jelentek meg Csáky Albin gróf, Széchenyi Sándor gróf és Kemény Kálmán báró, a főrendiház elnökségének tagjai, továbbá Fülepp Kálmán főpolgármester, Búrczy István dr. polgármesterrel. Hazai, Székely és Serényi miniszterek ma tettek le a titkos tanácsosi esküt.

— A nagydisznódi képviselőválasztás. Nagyszébenből táviratozzák: A nagydisznódi választókerületben ma reggel egyhangulag képviselővé választották Reissenberger Gusztáv munkapárti jelöltet. Reissenberger egész a múlt évig Szebenmegye alispánja volt.

— Lopás a miniszterelnök autójából. Bécsből jelentik: Bienert báró osztrák miniszterelnök felesége tegnap délután automobilján a Salezianer-Strasseban járt. Mialatt a báróné látogatást tett, automobiljáról két suhanc ellopta prémes bundáját és asztrachán-takaróját. A suhancok egyike beszélgetésbe elegyedett a sofförrel, a másik ezalatt ellopta a kocsiból a bundát és a takarót. A rendőrség még nem találta meg a tolvajokat.

— Mgtámadott mandátum. Budapestről jelentik: A Kuria II. választási tanácsa ma folytatta Mayer Ödön alvinci mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását, amelyet holnapra halasztottak.

— Huszárbra ur. Baich Péter báró nevéhez nem egy legendás huszárbravur emléke fűződik. A délceg, fiatal huszártiszt egyike a hadsereg legkiválóbb urlovasainak, aki nevezetes versenyeken ragyogó diadalokat aratott. Egyik legpompásabb és kétségkívül legkedvesebb lovasbravurja azonban nem a tuflon játszódtott le, hanem azon a kis akadályversenyen, amit tegnap a maga multságára rendezett. Baich báró — mint Nagyváradról írják — ferasztó gyakorlatról érkezett a századával. A huszárok fájlódva ügettek a Rákóczi-uton, a lovak fehér párát fújtak a hidegben. Mikor a szakasz a Bémer-térre ért, a báró leugrott a lováról s benyitott a Royal-kávéházba. A kávéház mint rendesen zsufolva volt. Sehol egy hely, ahol egy csésze forró théát ki lehetne hörpinteni. A hadnagy kedvetlenül fordult vissza s felpattant a paripájára, melynek kantárát a legénye tartotta. Mikor a nyeregben ült, fordított egyet a táltos fején. A terrazon át a kávéház kapujához lovagolt, aztán ficánkoló paripája hátán felléptetett a lépcsőkön az emeletre. Bekopogtatott az irodába. A Royal tulajdonosai Palotai Ármánd és Schwartz Béla dolgoztak ott. A kopogtatásra kinyílt az ajtó s az irodába nagyokat nyerve farolt be lovasával a paripa. A hadnagy mosolyogva szalutált:

— Bocásának meg az urak. A vizit kissé szokatlan. De lent a kávéházban nincs hely. Sziveskedjenek egy csésze teát hozatni.

Csöngettek. Jött a pincér. Hozta a párolgó teát. A báró fizetett, köszönt s lelovagolt a lépcsőkön. És most már vígan, galoppban vágatott százada után a kaszárnyába.

— Negyvenöt napi elzárás — tejhamisításért. Budapestről jelentik: A hetedik kerületi előjáróság negyvenöt napi elzárásra és kilencven napi elzárásra átváltoztatható 18000 korona pénzbüntetésre ítélte Schwartz Lipót és neje tejkereskedőket, akik nyitrai tejgazdaságukból hamisított tejet árusítottak a fővárosban. Az előjáróság szigorú ítéletének az oka, hogy Schwartzék már több ízben voltak büntetve tejhamisításért, de minden büntetés után megváltoztatták cégüket, hogy a hatóságot félrevezessék.

— Fővonal Kassa—Arad Temesváron át. Debrecenből jelentik: Az iparkamarai titkárok ma itt értekezletet tartottak, melyen az aradi kamarát Varjassy Lajos dr. képviselte. Az értekezlet tárgya a kassa—temesvári vasutvonal letétele volt. Elhatározták, hogy az érdekelt törvényhatóságok bevonásával feliratot intéznek a kereskedelmi miniszterhez egy kassa—szerecs—nagyvárad—arad—temesvári fővonal letétele érdekében. Az értekezlet a Duna—Tisza csatornának Szolnoknál való betorkolásának kiépítését kívánja.

— Zavargás az orosz egyetemén. Pétervárról jelentik: Öt nap után ma a rendőrséget visszavonták az egyetemről és a kapuk előtt levő teret szállották meg. A diákok ezt sem akarták tűrni. Több összetűzés történt. A rendőrség husz diákot letartóztatott.

— A courvillei vasúti katasztrófa. Párisból jelentik: Még most sem készültek el a leégett expresszvonat romjainak eltakarításával s bizonyos, hogy még vannak áldozatok a vagonok roncsai alatt. Borzalmas jelenetek játszódtak le a holttestek agnoszkálásakor. Egy Lelievre nevű súlyosan sebesültet, a ki egész családjával Brestbe utazott, hordágyon vittek be a vasúti váróterembe, hogy megmutassák neki az égő kocsiból kiszedett holttesteket. A szerencsétlen ember felismerte feleségét s egy majdnem egészen megszűnt holttestben ráismert menyére, a kinek két nap előtt volt esküvője Párisban s most haza készült az egész családdal Brestbe. Többi négy hozzátartozóját nem tudta megtalálni Lelievre. A vasúti várótermekben egymás mellett fektették le az áldozatokat és az egyes testrészeket, a melyeket külön találtak: fejeket, törzseket, végtagokat. A holttesteket ma átszállították a városházára és a lépcsősarnokban tették ki közszemlére. Odazárándokolnak, a kik övéiket keresik. Rémes látvány, a mint jönnek, egyre jönnek a jajveszkelők. Harmadfél hónap leforgása alatt 30 vasúti szerencsétlenség történt a nyugati államvasuton és az áldozatok meg a sebesültek száma kerek száz volt. Denis konzervatív képviselő meg fogja interpellálni a kormányt a sűrű katasztrófák miatt.

— Ki kezelje a szegényházat? Kaptuk a következő sorokat: Igen tisztelt szerkesztő ur! Becess lapja mai számában „Ki kezelje a városi szegényházat” cím alatt azt olvasom, hogy a belügyminiszter nemsokára elrendeli, hogy a város az elmebajosok állandó ellátásáról gondoskodjék. Mai törvényeink mellett ez lehetetlen, mert az elmebetegügy kizárólag állami feladat s nekünk sem marad más hátra, mint az, hogy a belügyminisztert elmebeteg megfigyelő intézet vagy elmeorvosi intézet létesítésére felkérjük, miként azt a székesfőváros közigazgatási bizottsága legutóbb tette azon alkalomból, hogy a kórház bizottság a Lövház-utcai elmebetegmegfigyelő intézetben valósággal botrányos állapotokat talált, hol a helyiségek tulszűfoltak, a betegek szalmazsákokon hevernek, az egész intézetben egy fürdőszoba van s az intézet éppenséggel nem felel meg a közegészségügyi állapotoknak. Arad, 1911. február 16. Egy városi tisztviselő.

— **Építkezések 1910. évben.** A városi mérnöki hivatal ma terjesztette be a tanáshoz a múlt esztendei építkezések statisztikáját. E szerint Aradon egy ötemeletes, hét kétemeletes, öt egyemeletes és 168 földszintes ház épült, 44 melléképületre és 8 átalakításra adtak építési engedélyt.

— **Megszökött a városi iktató.** A nagyszalontai városházán pár év óta Tömö Gyula volt az iktató. Tegnapi szorgalmasan körmölgetett a hivatalában, de most már nincs sehol. Az egész várost tüvé tették érte, nem találták a nyomát. Az iktató eltűnése gyanút keltett s az előjáróság vizsgálatot tartott, melynek meglepő eredménye volt. Nagyszalontán az a szokás, hogy a kihágási büntetéspénzek, eselédbérek s más közigazgatási uton beszedendő összegek behajtásával az esküdteket bízzák meg. Az a rend, hogy a beszedett pénzeket betérjesztik a főszolgabíróhoz vagy az előjárósághoz. Az esküdtek munkája elég fáradságos s hogy a kényelmüket ne zavarják, a kötelességüket áthárították az iktatóra. Jóravaló, derék embernek ismerték, szívesen vállalkozott mindenre, még maga is biztatta esküdteimékat:

— Ugyan sohse bajlódjanak az exekúzióval. Behajtom én azokat a pénzeket jobban mint a végrehajtó.

Az esküdtek biztak benne, hogyne biztak volna. Tömö Gyula pedig apránként több ezer koronát hajtott be az ügyes bajos emberektől és a pénzt nem szolgáltatotta be az illetékes hatósághoz. Nem is gondolta róla senki, hogy a más pénzt megkívánja. Annál nagyobb volt a megdöbbenés, amikor ma a vizsgálat megállapította, hogy az iktató a rábizott pénzeket elköltötte. A vizsgálatot megindították s elrendelték Tömö Gyula országszerte való körözését, az esküdteket pedig felelőssé teszik az iktató kezén elkallódott pénzért.

— **Négyes nász egy családban.** Nem közönséges esemény színhelye volt kedden délelőtt a békésosabai anyakönyvi hivatal, ahol négy testvér lépett házasságra, és pedig: Antovszki György Polják Dorottyával, Polják Pál Antovszki Judittal, Polják János Unyatyinszki Máriával és Polják András Kociha Máriával. Az egyházi szertartás ma volt az ág. hitv. ev. templomban.

— **Gyermekek tüzhálála.** Lugosról jelentik: Szabó István városi közrendőr boldog családi életet élt feleségével és két kicsiny gyermekével. Az idősebbik négy éves, az ifjabb 16 hónapos volt. A rendőr gyakran volt a déli órában is szolgálatban és ilyenkor hitvese ebédet vitt neki a rendőrlaktanyába. Tegnapi sem mehetett haza a férj, hogy ebédjét szerettei körében fogyaszthassa el, hanem felesége vitte el neki az ebédet. Előbb azonban elaltatta csecsemőgyermekét, a nagyobbiknak pedig megmondta, hogy a mama mindjárt visszatér. Ezzel rájuk csukta az ajtót. A négyéves gyermek bizonyára unatkozott is, meg fázott is és így juthatott eszébe a meleg kályhához közeledni. Az égő parázs csakhamar megtetszett neki, mert a piszkálóvassal kezdett kikaparni néhány parazsat, melyek egyike ruhájához ért és azt lánggra lobbantotta. A szerencsétlen gyermek fel-alá futkosott a szobában, mignem fájdalmában az egyik ágy alá bujt, abban a hitben, hogy ott megmenekül a fájdalmaktól. Az ágy azonban szintén tüzet fogott és az ártatlan gyermek egyenesen megszenesedett. A csecsemő pedig, mely bölesőjében feküdt, megfulladt a nagy füsttől. Szinte csodaszámba megy, hogy a házban az ágyon kívül semmi sem égett meg. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Uj építőmester.** Virág Kálmán fiatal törekvő aradi iparos, a *Vollák és Társai* építő cég tagja Budapesten megszerezte az építőmesteri képesítést.

— **Kanyaró járvány.** Tisch Mór dr. főorvos azt jelentette a polgármesternek, hogy a kanyaró járvány az elemi iskolai tanulók között is szed áldozatokat és ezért azt javasolja, hogy a Hasszinger-utcai elemi iskola első osztályai-ba szüntesse be az előadásokat. A polgármester tévollétében Kádas Kálmán főjegyző polgármesterhelyettes ma elrendelte az első osztályok bezárását.

— **Csalás.** Az idén a takarmány répamag ára örvendetes módon igen jutányos, ugyszólván a tavalyi áraknak harmadrészeért kapható a legmegbízhatóbb minőségben is. Dacára ennek, — mint értesülünk, — sok ismétlődő vidéki kereskedőnek Morvaországból, Bisenzből szállítanak csekély értékű répamagot. Köztudomású, hogy ott Oroszországból került csiraképtelen maggal keverik a jó csiraképes répamagot és ezen keveréket eladják kereskedőinknek, kik ugylátszik nem ismerik e dolgot. Akik tehát meg akarják magukat kimélni a későbbi nagy kellemetlenségektől, saját érdekében cselekszenek, ha a nekik Bisenzből szállított répamagot, mielőtt elhasználnák, ha — alapos csirázási próbának vetik alá.

— **Tamadás az országuton.** Székudvari levelezőnk írja: E hó 12-én szombaton volt Simándon az országos vásár, melyre többek között elmentek: Cosma Juon, Cosma Flore, Roska Péter, Pujka Juon, — Igna János és testvére Flore székudvari lakosok is. Hazafelé jövet az országuton — eddig még ki nem derített okból — az előbbi négy neki esett Igna Jánosnak, kinek *ujjait*, mivel a gyepelét elengedni nem akarta, *levágták*, majd pedig hasba szurták: Igna János testvérét pedig, ki bátyjának segítségére sietett könnyebben megsebesítették. Igna Jánost haldokolva szállították a gyulai közpórházba, míg testvérét: Igna Flórát otthon ápolják. A tetteseket a esendőrség még aznap megalálta és letartóztatta.

Discretió mellett azonnal és olcsón készítenek mindenféle írásmunkát és sokszorosítást Ziffer Sándor írógépgyárlata Forray utca, gr. Hunyady-palota. 683

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban e hó 15—16-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat kötöttek jelentettek: *Született:* Borza György napszámossal Ilona nevű leánya. Posta Mihály napszámossal Pál nevű fia. Banaszán Mihály Kovácsnak Tivadár nevű fia. Kovács Sándor napszámossal József nevű fia. Rosensohn Jakab szobafestőnek Elza nevű leánya. Mihajlovi Demeter pincemunkásnak Danica nevű leánya. Kotroczo Károly vasuti munkásnak Julianna nevű leánya. *Meghalt:* Turza Mária 21 éves nőszabó. Josif Arzen 54 éves szabósegéd. Moldován Sándor 76 éves magánzó. Necin Péter 3 éves fiú. Pechy Irén 16 éves leány. Simó Julianna 6 éves Szász Mitru 41 éves napszámossal. *Házasságot kötött:* Szép Mihály sütősegéd Hettman Katalinnal. Bogáromi János szobafestősegéd Barcza Rozáliával.

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére.** — házilag a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 101

ANÜGY

(—) **Előleptetés.** A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter Sátor József aradi kir. kat. főgimnáziumi rendes tanárt, eddigi állomása helyén, a VIII. fizetési osztály 3. fokozatába nevezte ki.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A szocialista párttitkár pöre.** Gerber Mátyás, Horacek Károly és Schmitz Antal azt a hirt terjesztették Varga Ferenc párttitkáról, hogy őt és a szocialista pártot megvesztegették. Varga a nevezettek ellen becsületsértés és rágalmazásért az aradi járásbíró előtt eljárást indított. Ma délelőtt volt a tárgyalás. Varga ügyvédje Vadász Ármánd dr. volt, a vádlottakat pedig Lengyel Gyula dr. ügyvéd védte. Varga a járásbíró előtt kijelentette a bíró felhívására, hogy nem kívánja a megbüntetésü-

ket, mivel ők is munkásemberek. A vádlottak pedig kijelentették, hogy a titkárt ők nem akarták becsületében megsérteni, sem megrálgalmazni, az alaptalan hírek forgalomba hozatala fölött sajnálkozásukat fejezték ki, mire a bíróság megszüntette az eljárást.

§ **Elítélt tanító.** Burtea Loránd seprősi elemi iskolai tanítót kartársai feljelentették a *kisjenői* járásbírósnál, mert az iskolaépületben szóbelileg inzultálta őket. A bíróság ma Burteát 50 korona fő és 20 korona mellékbüntetésre elítélte, közcsend elleni kihágás címén. Az elítélt fellebbezett.

Meghalt a király szakácsa.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, február 16.

Nagy gyász, nagy szomorúság van a budai királyi palotában; meghalt az első udvari szakács, Luy István, aki bizony sokkal kedvesebb embere volt a királynak, mint akárhány miniszter, vagy diplomata. Az uralkodók életében fontos szerepet töltött be a kedvenc udvari szakács, aki el tudja találni felséges gazdájának gusztyusát.

Luy István, az első udvari szakács, aki a múlt héten jött a királyi udvartartással Budapestre s tegnap ötvenhárom esztendőskorában itt tüdőgyulladás következtében meghalt; igen fontos szerepet töltött be a királyi háztartásban. Régi, kedvenc embere volt az uralkodónak, aki nagyra becsülte a hűséges, kitünő szakács főztjét. Az udvari szakács már beteges, öreg ember s így az első udvari szakács Luy István töltötte be az ő tisztét az udvarnál, az ő személyes felügyelete alatt készült ételek kerültek minden nap a király asztalára.

Az elhunyt udvari szakács körülbelül husz esztendő óta áll már az udvar szolgálatában. Hosszu ideig vitt jelentéktelenebb szerepet a királyi konyhán, míg aztán rendkívüli tehetsége folytán udvari szakácsesá küzdötte fel magát. Egy időre azonban el kellett hagyni a királyi konyhát, mert az ügyes szakácsot Ottó főherceg elkérte a királytól. Vagy négy-öt évig állott Luy István az elhunyt főherceg konyhájának élén s Ottó főherceg halála után került ismét vissza a királyi konyhába, mint első udvari szakács.

Innentől kezdve datálódik az ő karrierje. A király csakhamar annyira megkedvelte, hogy csak az ő főztje izlett neki, ugyannyira, hogy még az udvari vadászatokra is magával vitte s vele volt nemrég boszniai útján is. A felség már annyira megszokta, hogy nem is érezte jól magát, ha véletlenségből nem az ő főztjéből kellett ennie.

A bécsi születésű udvari szakács előkelő helyet foglalt el a királyi udvartartásban. A címe *császári és királyi udvari szakács* volt s ő felsége házi tisztjeinek létszámába tartozott.

Az elhunyt udvari szakács midőssze pár napig betegeskedett. Ugy látszik, hogy az udvartartás leköltözése alkalmával, az uton hült meg s a tüdőgyulladás hamarosan végzett különben erős szervezetével. Halála váratlanul jött.

A királylyal nem is merték mindjárt közölni kedvenc szakácsának elhunytát. Később, amikor megtudta, rendkívül meghatotta az eset s meghatottságának többször kifejezést is adott.

Az elhunyt udvari szakács holttestét ma szentelték be a farkasréti temető halottasházában s azután Bécsbe szállították. Felesége már ma Bécsbe utazott, hogy az ünnepélyes temetésre megtegye ott az előkészületeket.

Aranykéz-utca 2. sz. házban

három szoba, zárt folyosó, a hozzá tartozó mellékhe-
lyiségekkel

f. év május elsejére
kiadó.

Telefon 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő
Arad, Batthyány-u. 13.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szíves tudomására hozni, hogy ez évi terméséből nagymennyiségű kiváló szép fajtiszta, dugyökerzetű bor és csemegefajta

szőlőoltvány

ugyszintén szőlők pótlására kiválóan alkalmas 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző kerül eladásra mérsékelt árral mellett. Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál.

4101 Winkler József,
Arad, Batthyány-u. 13.

Vendéglők, kávéházak és fűszerüzletek 418

adás-vételét

ingyen közvetíti és sörkölcsönöket leggyorsabban ki-
eszközöl

Leonhardt

Arad, Fehér Kereszt-szálloda.

Alkalmi vészelek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legmagasabb óra és ékszerárúháza

Deutsch Izidor

órák és ékszerész
Waltzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban meg-
vételre vagy más tárgyakra átengedve.
TELEFON 496. TELEFON 498.

Vendéglős kerestetik.

Algyógyfürdő-gyógyfürdő kezelősége keres egy megfelelő szakértelemmel rendelkező vendéglőst, kinek a telep gyógykonyháját, éttermét és kávéházát előnyös feltételek mellett bérbe adná. — Ugy a konyha, mint étterem, kávéház butorzattal, edény, üveg, porcellán és fehérnemű leltárral teljesen felszerelve van. Ezen leltár biztosítására 1000 korona óvadék szükségeltetik.

Bővebb felvilágosítást ad: 680

FRIED ESKELES Algyógy, Hunyadmegye.

Keresek április 1-i

belépésre egy minden tekintetben szakképzett, józan, mindenféle gazdasági gép kezeléséhez és javításához, patkoláshoz értő

gépész-kovácsot.

Köteles segédet is tartani. — Fizetés: 600 K, 2280 l. buza, 50 kg. szalonna, 25 kg. só, 1200 l. tengeri, 200 □ öl kert és 1 tehén tartás, lakás, fűtés.

Cím: Fischer Richárd.

bérgazdasága Temesmonostor, állomás Vinga.

669 Személyes jelentkezés megkívántatik, de utiköltséget nem térítem vissza.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

TEA
RÜM

ILLATSZEREK,
HÖLGYPOROK,
KÖLNI VIZEK,
SZAPPANOK

s minden egyéb háztartási szerekben.

Vojtek és Weisz
drogeriája

Arad.

Tégla

kapható a vasut közelében levő tégagyár telepemről.

Kirle Antal,

téglegyáros

Arad, Flórián-utca 6b. szám.

Eladó ház és háztelkek.

A Dr. Matavovszky Nándor-alapítvány tulajdonát képező s Aradon, Zimándi-ut 2. sz. alatt, a m. kir. államvasutak új fűtőháza közelében fekvő ház, mely

4 épületből áll és 1 hold 1044 □

ölnyi, új házhelyekre beosztható telke van, **1911 február 24-én délután 3 órakor**, a kir. törvényszéknél (földszint 49. ajtó sz. a.) megtartandó önkényes bírói árverés útján eladó.

A feltételek meg tudakolhatók Szathmáry Gyula ügyvédnél, Boros Béni-tér 10. sz. a. 618

Permetező javítások elfogadtnak.

M. kir. szabadalmazott

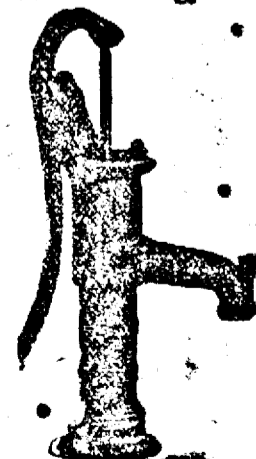
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közö-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beü-
gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kuták

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendők és szivattyu készítő. 151

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Lakások kiadók.

Modern udvari lakás
3 szoba, előszoba, für-
dőszoba, lugással és
mellékhelyiségekkel,
3 szoba, előszoba és
mellékhelyiségekkel

május 1-re.
Pincelakás, két szoba
1 utcai, 1 udvari, elő-
szoba és mellékhely-
iségekkel

március 1-re kiadók.
özv. Hay Józsefné,
Lujza-utca 8 sz.

910 1911 pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város 1911 és
1912 évi közúti költségelirányzata.
Arad sz. kir. város közigazgatási
bizottságának 85 és 86—1911 sz.
határozatával megállapított.

Az elfogadott közúti költség
elirányzatot az 1890 évi I. t. cz.
22 §-a értelmében 1911 február
14-től, 1911. március 2 ig terjedő
15 napra Aradon a városi szám-
vevőség hivatalos helységében
közszemlére kiteszem azzal, hogy
a költségelirányzat a kitétel ideje
alatt megtekinthető s ellene az
esetleges felszólalások hivatalom-
ban ugyancsak a közszemlére kitétel
ideje alatt írásban benyújthatók.

Arad, 1911 február hó 13-án.

A polgármester távollétében:

Kidas
főjegyző.

96/1911. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke az 1911. évben szükséges
román cement íránt f. évi február
hó 20-án d. e. 10. órakor árlejtést
tart.

Bánatpénzül leteendő 100 ko-
rona készpénzben, vagy elfogad-
ható értékpapirokban a városi
pénztárban.

Az árlejtésen részt venni csak
írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan
nyújtandók be, s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a
bánompénz mellékelve van s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy
az árlejtési feltételeket ismeri és
elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gaz-
dasági tanácsnok urnál az árlej-
tést megelőzőleg is megtekinthe-
tők

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1911. évi február hó
6-án tartott üléséből.

A gazdasági szék

Haszonbérbe keresek

1000—1200 holdig terjedő

birtokot

Erdélyben, esetleg, Krassó-Szörény, — Arad,
— Temes, Szolnok megyék egyikében.

Ügynököket díjazok, megkereséseket kér,

Fried Aladár

Algyógy, Hunyadmegye.

679

Egy okos fej

elsajátítja azon vívmányokat, melyekkel a táj-
szerkémia a háziasszonyt megajándékozta.

Dr. Oetker sütőpora á 12 f. élesztő pótlásául szolgál, mellyel kuglófokat linzi
és más egyéb tortákat, valamint mindennemű süteményeket és tészta-
kat lazábbakká, nagyobbakká, jobb ízűvé és könnyebbe emészthetővé tesz.

Dr. Oetker pudingpora á 12 f. tejjel főzve, gyermekeknek és felnőtteknek cson-
tot képző, nagyszerű és olcsó utóeledelt nyújt.

Dr. Oetker vanillincukra á 12 f. csokoládé, tea, puding, tej, mártás és crème
vanillizárára szolgál és teljesen pótolja a drága vanília-csövet. Egy
csomag tartalma 2—3 jó vanília-csőnek felel meg.

Kimerítő használati utasítás minden csomagon. Kapható minden
élelmiszer üzletben, valamint drogériában. Vények ingyen.

Dr. OETKER, Baden-Wien.

455

Gyermekek és felnőttek által

egyaránt kedvelt friss és kellemes ízű **Hajós léle**

Csukamájolaj most érkezett meg.
E fontos és nagy
táperejű szer kitűnő
hatásának bizonyult

mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögésnél, fejlődés-
ben visszamaradt gyermekeknel, stb. stb.

Ára egy üvegnek 2 korona.

Fagydagaganatok

elmulasztására, fagy-
vizketegség biztos
megszüntetésére leg-
jobb szer a „Frigin.”

Ára egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér

Legjobb fekete

a „MELOGEN.” Egy
pár perc alatt bármely ha-
jat vagy bajuszt a legszebb
állandó fekete színre lehet
festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára
2 korona.

Kitűnő amerikai a „NITER” 6 darab egy
eredeti fémdobozban 2
gummi korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerárában ARAD,
Andrássy-tér 22. sz.
a megyeházzal szemben —

838 - 1911. pm.

Hirdetmény.

A Salacz Gyula 1000 koronás
ala itvány 1 évi kamatát az arad-
városi közügyi polgári, elemi és
siketnéma iskolák tanítói és ta-
nitónőinek, valamint a közügyi
óvodák, óvó és óvónőinek fiu,
vagy leány iskolás gyermeke jo-
go itott élvezni.

Felhívom azokat, akik a fenti
alapítványra igényt tartanak, hogy
kérvényeiket hozzám, 1911. év
március 1-ig terjesszék be.

Arad, 1911. február hó 9-én.

Varjassy,
polgármester.

Használt

ólom

megvételre keresetlik

2433 - 1911.

Hirdetmény.

Az 1911. évi január hóban
engedélyezett italmérések várható
forgalmáról az aradi m. kir.
pénzügyőri bizottság által küldött
összeirási jegyzék 4 drb. ívét az
állami jövedékről szóló 1839. évi
XXV. t. c. 17 §-a és az erre vo-
natkozó utasítás 17. §-a értelmében
1911. évi február hó 15-től számí-
tandó 8 napra a városi fogyasztási
adófelügyelőségnek közszemlére
azzal tesszük ki, hogy azokat az
érdekeltek, névszerint Tóth Katalin
Nádo: Gyuláné, Kovács Testvérek,
Issekutz: Károly kik italméresi
engedélyt kaptak, nemcsak meg-
tekinthetik, hanem az azok-
ban kitüntetett [forgalmi] ada-
tokra nézve úgy nevezettek, mint
az aradi kereskedelmi testület és
az ipartestület is nyújthatnak be
a fentebb jezett idő alatt a vá-
rosi fogyasztási adófelügyelőség-
nél észrevételeket.

Arad, 1911 évi február hó 10.

A városi tanács.

2027 - 1911.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi mi-
niszter 26500/III—8. szám alatt
folyó évi január hó 28-án kelt
kormányrendelete alapján közhírré tesz-
szük, hogy a Szerbiával 1910. évi
július 27-én kötött s az 1911. évi
II. tc.-e iktatott kereskedelmi
szerződés a m. kir. miniszterium-
nak 1911. évi január 28-án kelt
531. M. E. számú r. n. delevelével
életbe lett léptetve

Részletes felvilágosítást ad az
érdeklődőknek Dr. Angel István
városi I. aljegyző tb. tanácsnok.

Arad, 1911 február 4.

A városi tanács.

**HOL kapható a leg-
jobb és legolcsóbb**

**Poresz Kőszén
Koksz
Faszén
és aprított Tüzifa**

**házhöz szállítva:
ALTMANN EDÉNÉL**

**Wesselényi-utca 48.
Telefon szám 46. Telefon szám 46**

Apró hirdetések.

Zálogházból

kváltott arany, ezüst- és
gyémánt-árakat vessz és el-
a **Farkas Streicher**
Arad, Tökölly-tér 1. 3974

Dr. N. J.

február 17-én délután 5 órakor
román templomhoz küldje. 676

„Cászló“

levele van főpostán. 689

Fablán Cászló-utca

(volt Miksa-utca) 2. szám alatt
1 üzlethelyiség kiadó. Ugyanott 1
kirakat-berendezés és deszkafal-
olcsón eladó. Cím a kiadóhivatal-
ban. 672

Műhelyhelyiségek

hintófényező és sattlarműhely egy
lakszobával és nagy, csukott szin-
ekkel. Bognárműhely szoba és
konyhával május 1-re kiadó. József
főherceg-ut II. Bővebbet a fűszer-
üzletben. 681

Aradmegyei

seprősi szövötkézet március 1-re
keres óvadékképes, szakképzett
ítálmérőt, ki jól beszél románul.
Fizetése készpénzbevételek után
6% lakás, világítás és 4 öl tüzifa.
692

Keresek

1 fiatal 18—20 éves ügyes fűszer,
vagy vegyeskereskedő segédet,
március hó 15-ik belépésre. Küld-
jék ajánlatukat Grosz Simon,
Zsil, Vulkán. 691

Kerpel Jzso

ajánlja 100,000 kötetes kölcsön-
könyvtárát, melyben minden új-
donság azonnal kapható. 30,000
kötetes zenemű-kölcsönző intézet.
Előnyös vidéki bérlet zenemű-
vekre és könyvekre. Veszek egész
könyvtárakat és hangjegyeket leg-
magasabb áron. Üzleti könyvek,
u. m. strazzák, naplók, stb. gyári
raktára. Irodai cikkekben külön-
legességek. A Révai Lexikon rész-
letfizetésre is kapható. Kerpel Jzso
könyv- és papirkereskedése Ara-
don. 4071

Keresünk vételre

modern könyveket, egész könyvtá-
rakat. Ingusz I. és Fia könyvke-
reskedése Arad, Andrassy-tér 16.
Intelligens elárusító Andrássy-
téri üzletünkben felvételik. 555

Kerestetik

egy 3—4 szobás lakás, fürdőszoba
és mellékkeliségekkel, azonnali
elfoglalásra. A főtér vagy Boros
Beni-tér közelében. Cimeket e lap
kiadóhivatala továbbit.

Jrodista

csakis nagyobb gyakorlattal, azon-
nal beléphet. Jelentkezhetni d. u.
3—4 között. Cím a kiadóhivatal-
ban. 668

2 szoba kiadó

Apponyi Albert-körut 8. I. em.
ajtó 7. 615

Xoffmann Sándor

Arad, (színház-épület.) Női- és
leányfelöltők és télikabátok a leg-
ujjába kivitelben érkeztek! Verse-
nyen kívüli árak! 4268

Ügyes kárptos

ajánlkozik e szakmába bármily
kárptos munkák pontos és kitűnő
elvégzésére, ugy saját műhelyé-
ben, mint házakhoz is, legolcsóbb
árak mellett. Vidékre árfelemelés
nélkül. Stáhl M., Bercsényi Miklós-
utca 32. sz. 561

Szalkai Arminné

himző és fehérneművállalata

Arad, Waitzer János-u. 13.

Női, férfi és gyermek kelen-
gyék készítése rövid idő alatt a
legfinomabb hozzávalókkal, első-
rendű kivitelben készülnek. 4091

Uri leányok

fehérnemű varráshoz és
himzéshez oktatásra fölvé-
tetnek.

Ingyen kísérletezésre.

Költőgépe

szabadalmazva, 10 év óta a leg-
jobban bevált házi és vadszár-
nyasok tojásai kiköltésére, 45 ko-
ronátó elfelé. Tudakozódhatni
egész Magyarországon.

G. Mücke, Reisenberg No. 23.
bei Wien. 637

1906—1911. a. h. sz.

Hirdetmény.

A hadmentességi díj alá tartozó
egyének által teendő bejelentésnek
tárgyában.

Az 1911. évi március hónap-
ban tartozik az, ki:

1. mint hadi szolgálatra alkal-
matlan, az állítási lajstromból tö-
röltetett

2. mint fegyveres szolgálatra
alkalmatlan, fegyverképtelennek
nyilvánított;

3. a katonaszolgálatból oly
testi fogyatkozás miatt bocsátta-
tott el, melytől keresetképtelenné
nem tette, s mely nem a katonai
szolgálat teljesítésének követke-
zménye;

4. az 1868: XL. t.-cz. alapján,
mint családfentartó felmentetett
és az 1889. évi VI. t.-cz. életbelépte
után is bármely okból fel nem
avattatott;

5. külföldre költözési engedélyt
nyert, és hadmentességi díjfizetési
kötelezettsége még tart, ama köz-
ség előjáróságánál (város adóhi-
vatalánál) hol állandóan tartózkod-
dik, az e célra szolgáló nyomtat-
ványon:

a) polgári állását;
b) lakását;
c) ama sorozójárás, illetőleg
község nevét, melyben a hadkö-
telezettség alól mentesített;
d) azt az évet, melytől fogva
a felmentés számítható bejelen-
tési, és

e) a reá esetleg ama család-
főre, kinek családjához tartozik, a
a megelőző évben állandó lak-
helyén, esetle más községekben is
kivetett egyenes állandó összegét
hitelesen kimutatni.

Ezen kívül tartozik:

f) az a véd-, illetve díjköteles,
kinek hadmentességi díját a tör-
vény 11. §-a értelmében a mun-
kaadó fizeti, a munkaadó nevét
és lakását bejelenteni.

Ez adatok bejelentésének el-
mulasztása az 1880. évi XXVII.
t.-cz. 20. §-a értelmében a ki-
vándó hadmentességi díj három,

egész hatszoros összegének meg-
felelő pénzbírságot von maga után.

Ha a munkaadó személyében
az alatt az idő alatt, mely a be-
adása és a díj esedékességének
napja (az év október 1-je) között
lefolyt, változás állott be, eme vál-
tozást a díjköteles az 1883. évi
IX. t.-cz. 4. §-nak 3-ik pontja ér-
telmében ott, ahol az első bejelen-
tést tette, szintén bejelenteni kö-
teles.

Azoknak a díjköteleseknek, kik
állandó lakhelyükön kívül másutt
adóval megróva nincsenek, meg-
engedtetik, hogy a községi előjár-
óság (városi adóhivatal) előtt sze-
mélyesen megjelenvén, vallomá-
sukat ugyanott toliba mondassák,
de ha ezt tenni elmulasztják, a
fentebb említett pénzbírság elle-
nök teljes szigorral fog alkalmaz-
tatni.

Arad, 1911. február 15.

Aradváros adóhivatala.

ROZS

629

Zsup-szalma eladó!

Eötvös-utca 2. szám.

Olcsó, száraz tüzifa

kapható tömör kirakásban Övartéri
telepemen a következő árak mellett

1 öl szilhasábfa ...	34 kor.
1 „ tölgyhasábfa ...	26 „
1 „ nyárhasábfa ...	20 „
1 „ szildorongfa ...	26 „
1 „ tölgydorongfa ...	22 „
1 „ nyárdorongfa ...	18 „

Rendelést házhöz szállítva is elfogad

Cukor László

fakereskedő.

Telefon 485. 684

Üzletáthelyezés.

Értesitem Arad város és környéke nagy rabecsült vevőközönségét, hogy Andrassy-tér 17. szám alatti üzletemet **Deák Ferenc-utca 40. szám alá helyeztem át**, amidőn is azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy a kevesebb rezsi-re való férfi, női és gyermekeipő-árakat olcsóbban árusíthatom.

Szives pártfogást kér

616

Róna Jenő

Deák Ferenc-utca 40. (Dr. Winter-ház.)

78—1911. végr. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a budapesti IV. ker. kir. írásbírósnak 1910. évi Sp. IV. 2360/3. sz. végzése következtében Dr. Martiny Vilmos budapesti ügyvéd által képviselt Farkas József javára 70 kor. tőke és jár. erejéig 1911. évi január hó 12-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 720 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak és tehének nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a nagybutyini kir. írásbírósnak 1911. V. 8/2. számú végzése folytán 70 kor. tőkekövetelés, ennek 1910. évi augusztus hó 30. napjától járó 5%-os kamatai és eddig összesen 54 kor. 08 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Solymosbucsan leendő megtartására 1911. évi február hó 24. napjának délelőtti fél II órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsárton alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Körösbökény, 1911. évi február hó 4. napján.

Waldér Izsó,
kir. bír. végrehajtó.

690

Nagymennyiségű
maculatura

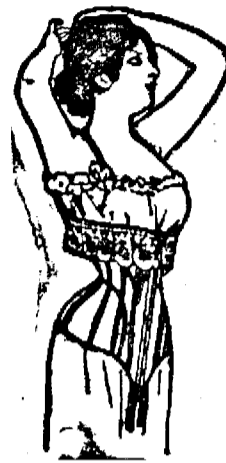
Jutányos áron

e l a d ó.

Valódi
francia mellfűzők
különlegességek
kizárólagos raktára
Varga D. Dani

Arad, Andrassy-tér 20.
Fűzőkhöz külön próbaterem.
Ernyő különlegességekben dus választék. Javítások és villany-
ernyő készítmények elfogadtnak.
Városi és megyei telefon 808.

MALEK D.

ANGOL URI-SZABÓ ÉS KATONAI
EGYENRUHAZATI MŰTERME

ANDRÁSSY-TÉR 5. SZÁM.
LLOYD-PALOTA.

Legizlésebb
ruhák remek
szabással ju-
tányos árban
készíttetnek.

Allandó nagy
raktár első-
rendű minő-
ségű bel- és
külföldi szöve-
tekben.

3291

Vidéki meghi-
vásra bármi-
kor készség-
gel személye-
sen megyek.

Őszi és téli
angol divat-
szövet ujdön-
ságok óriási
választékban
megérkeztek.

Előnyös feltételek.

Dijmentes vasalás!

Köröscsente község kö-
zepe táján, 4. házszám
alatt egy italmérési en-
gedélylyel e'látott

épület
örök áron eladó.

Venni szándékozók a
tulajdonossal ugyanott
értekezhetnek.

662

Használt, de jókar-
ban levő nagy

pénz- szekrény

megvételre
kerestetik.

Ajánlatokat
„Pénzszekrény“

jelige alatt, e
lap kiadóhivatala

fogad el.

Reklám nélkül is
mindenki tudja, hogy

Lovas Károly lakás- és ablak-
tisztítónak
porszívó-gépje van, hogy telefon-száma 789.,
hogy Mihály-utca 86b. szám alatt lakik.

838